

RAPORT O STANIE GMINY CZYŻE

Rok 2023

Spis treści raportu

- I. Wstęp**
- II. Informacje ogólne**
 - A. Ogólna charakterystyka gminy (w tym demografia)
- III. Informacje finansowe**
 - A. Stan finansów gminy
 - B. Wykonanie budżetu gminy
 - C. Wykonanie wydatków inwestycyjnych/majątkowych
 - D. Wieloletnia prognoza finansowa
- IV. Informacja o stanie mienia komunalnego**
- V. Zamówienia publiczne**
- VI. Ład przestrzenny**
 - A. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy
 - B. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
- VII. Zasoby materialne gminy**
 - A. Planowane projekty i przedsięwzięcia
 - B. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy
 - C. Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych
 - D. Program opieki nad zabytkami
- VIII. Środowisko**
 - A. Plan gospodarki niskoemisyjnej
 - B. Program ochrony środowiska
 - C. Program usuwania wyrobów zawierających azbest
 - D. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt
 - E. Gospodarka odpadami
 - F. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
 - G. Program „Czyste powietrze”
- IX. Polityka społeczna**
 - A. Strategia rozwiązywania problemów społecznych
 - B. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych
 - C. Gminny program wspierania rodziny
 - D. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
 - E. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Program przeciwdziałania narkomanii

- F. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi
- X. Kultura**
- XI. Oświata**
- XII. Ochotnicze Straże Pożarne**
- XIII. Realizacja uchwał Rady Gminy**
- XIV. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi**
 - A. Związki komunalne
 - B. Stowarzyszenia JST
 - C. Inne formy współdziałania (LOT, LGD, inne)
- XV. Inne istotne działania Wójta (w tym udział w różnych ciałach lokalnych (powiatowych) i regionalnych)**
- XVI. Część analityczna (efekty działań prowadzonych w 2023 roku)**
- XVII. Podsumowanie**

Załączniki:

- 1) Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy wraz z Informacją o stanie mienia komunalnego
- 2) Wyciąg z Wieloletniej Prognozy Finansowej

I. Wstęp

Wymóg utworzenia raportu o stanie gminy nałożyła na samorządy ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych. Zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym dodanym przez wymienioną wyżej ustawę raport co roku przygotowuje organ wykonawczy i przedstawia Radzie do 31 maja. Zgodnie z ustawą raport obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii oraz uchwał rady gminy. Rada może określić w drodze uchwały szczegółowe wymogi dotyczące raportu. W gminie Czyże taka uchwała nie została podjęta.

Z raportem jest związana procedura wprowadzona do samorządów – wotum zaufania – poprzedzona debatą, w której na zasadach określonych ustawą mogą brać udział mieszkańcy.

Fakt, że raport tworzony jest bez ogólnie przyjętych standardów oraz wzorców powoduje, że dokument ten w poszczególnych samorządach będzie różnić się między sobą w sposób znaczący. Jednak takie było chyba założenie ustawodawcy, gdyż w innym wypadku wymogi dotyczące raportu określone zostałyby szczegółowo.

II. Informacje ogólne

A. Ogólna charakterystyka gminy (w tym demografia)

Gmina Czyże położona jest na Nizinie Podlaskiej, w południowo – wschodniej części województwa podlaskiego. Administracyjnie należy do powiatu hajnowskiego. Od wschodu graniczy z Gminą Hajnówka, od południowego - wschodu z Gminą Dubicze Cerkiewne, od południowego - zachodu z Gminą Orla, od północy z Gminą Narew i od zachodu z Gminą Bielsk Podlaski. Powierzchnia gminy wynosi ogółem 134,20 km². Sieć osadniczą gminy tworzą 23 jednostki osadnicze, wchodzące w skład 18 sołectw: Czyże, Hukowicze, Kamień, Klejniki I, Klejniki II, Kojły, Kuraszewo, Lady, Leniewo, Łuszcze, Morze, Osówka, Podrzeczany, Rakowicze, Sapowo, Szostakowo, Wólka i Zbucz. Wsie są zróżnicowane pod względem wielkości, od największych- Klejniki, Czyże, Kuraszewo liczących po kilkuset mieszkańców, do wsi liczących kilkadziesiąt mieszkańców jak Lady, Łuszcze, Sapowo. Miejscowość gminna Czyże, jako lokalny ośrodek rozwoju pełni funkcje usług lokalnych w zakresie administracji

samorządowej i gospodarczej, handlu, oświaty, finansów, zdrowia, obsługi rolnictwa i obsługi komunikacyjnej. Wszystkie pozostałe wsie pełnią funkcje rolnicze, z niewielkim programem usług podstawowych. Sieć osadnicza gminy Czyże odznacza się układem przestrzennym o charakterze ulicówek i wielodrożnic. Zabytkowy układ urbanistyczny wsi Czyże (XV-XVI w.) tzw. ulicówka należy do atrakcji turystycznych.

Układ komunikacyjny gminy stanowią drogi: wojewódzkie: nr 689 Bielsk Podlaski - Hajnówka – Białowieża, 684 Bielsk Podlaski - Klejniki - Tyniewicze Wielkie - Narew, powiatowe: 1602B Morze - Zbucz - Czyże - Leniewo - Klejniki - Gorodczyno - Janowo - Doratynka - droga 1601B, 1604B dr 1603B - Gorodczyno, Klejniki - Hukowicze, 1611B Bielsk Podlaski- Widowo- Ogrodniki- Łoknica- PodrzeczanyCzyże, 1613B droga 1603B - Miększe - Sapowo - Klejniki, 1614B Kuraszewo - Lady - Leniewo - Łoknica, 1615B Podrzeczany - droga 1614B, 1616B Krzywa - Rakowicze - Osówka - Szostakowo - Nowoberezowo, 1617B Czyże - Lady 1620B droga 1618B - Kamień - Kuraszewo - Kojły - Nowoberezowo, 1621B Kuraszewo - Nowokornino, 1622B Dubiny - Kotówka - Trywieża - Wólka - Kuraszewo, 1670B Orla - Krywiatycze - Stary Kornin oraz szereg gminnych.

Gmina Czyże leży w Obszarze Zielonych Płuc Polski. Pod względem hydrograficznym obszar Gminy Czyże w całości leży w zlewni rzeki Narew. Sieć wodna na obszarze gminy jest słabo rozwinięta. Gmina leży w rejonie o bardzo ograniczonych zasobach wodnych. Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną odbywa się na bazie ujęć wód podziemnych

Na obszarze gminy występuje 28 punktów eksploatacji surowców mineralnych. Są to surowce ilaste ceramiki budowlanej, kruszywo naturalne oraz piaski. 10 punktów kwalifikuje się do rekultywacji, w pozostałych eksploatacja odbywa się dorywczo i sporadycznie na potrzeby ludności .

Na terenie gminy występuje szereg wielokulturowych atrakcji turystycznych:

- Wczesnośredniowieczne Grodzisku w Zbuczu,
- Szlak Prawosławnych Świątyń na Północnym Podlasiu,
- Carski Szlak,
- Edukacyjna Ścieżka Archeologiczna,
- Rowerowy Białowieski Szlak Transgraniczny ukazuje piękno starych cerkwi, kapliczek i cmentarzy,
- Podlaski Szlak Kulturowy „Drzewo i Sacrum” - drewnianej architektury najciekawszych i wartościowych turystycznie miejsc znajdujących się w powiatach bielskim i hajnowskim.

Gmina Czyże położona jest w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej, wchodzącego w skład wielkiego regionu fizyczno – geograficznego, jakim jest Nizina Północnopolaska.

Stanowi ona na terenie gminy płaską wysoczyznę moreny dennej położoną na wysokości 160 – 175 m. n.p.m. Niskofalista rzeźba terenów wysoczyzny gminy stanowi korzystny element środowiska przyrodniczego dla rozwoju i funkcjonowania rolnictwa. Gmina Czyże ma charakter typowo rolniczy:

- a) użytki rolne ogółem zajmują 11.506 ha – 85,7% powierzchni gminy, w tym: grunty orne - 56,1%, łąki– 13,0%, pastwiska - 9,0%, sady– ponad 0,4%,
- b) na lasy przypada 1.079 ha – 6,7 % powierzchni,
- c) grunty pozostałe (t. zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody) to 1.809 ha – 7,6 % powierzchni gminy.

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Czyże zmienia się. Ograniczana jest powierzchnia użytków rolnych na rzecz gruntów pozostałych. Lasy gminy Czyże charakteryzują się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasów oraz bardzo zróżnicowanym drzewostanem. Dominującymi typami siedliskowymi lasów są: bór mieszany świeży (BMśw), w którym drzewostan tworzy głównie sosna z niewielką domieszką brzozy i świerka. W dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych występują olsy (OL) – olcha z domieszką świerka, osiki i brzozy. Gmina ma bardzo mało lasów, bo zaledwie 1.079 ha, co stanowi 6,7% powierzchni gminy. W województwie podlaskim lasy zajmują 29,3% powierzchni, a w powiecie hajnowskim 49,4%. Gospodarka leśna na terenie gminy nie ma większego znaczenia. Poza granicami gminy, stosunkowo niedaleko są położone korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym: Obszar Chronionego Krajobrazu dolina górnej Narwi, Kompleks leśny Puszczy Białowieskiej.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie gminy Czyże było zameldowanych 1836 osób na pobyt stały oraz 19 osób na pobyt czasowy. W ciągu roku urodziło się 7 nowych mieszkańców naszej gminy, natomiast zmarło 55. Na pobyt stały zameldowały się 23 osoby, jednocześnie 5 osób wymeldowało się z terenu gminy Czyże do innych gmin.

Według Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na terenie gminy funkcjonowało zaledwie 67 podmiotów gospodarczych. Poza sektorem rolniczym i publicznym mieszkańcy gminy zajmują się usługami budowlanymi, wykończeniowymi, działalnością usługową wspomagającą produkcję roślinną, transportem drogowym towarów, sprzedażą maszyn i urządzeń rolniczych, działalnością usługową następującą po zbiorach, wykonywaniem instalacji wodno-kanalizacyjnych, cieplnych, gazowych i klimatyzacyjnych i innych.

Zadania gminy w 2023 r. były realizowane przez Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne:

- Szkołę Podstawową z Oddziałem Przedszkolnym,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury.

Herb gminy Czyże przedstawia na tarczy herbowej dwudzielnej w słup w polu prawym złotym wizerunek czyżyka, w polu lewym zielonym trzy kłose złote w słup. Herb przyjęty został uchwałą nr IV/16/90 Rady Gminy w Czyżach z dnia 27 września 1990 r. w sprawie uchwalenia statutu gminy. Wizerunek czyża stanowi nawiązanie do nazwy gminy.

Kłosa zboża umieszczono w herbie po to, by podkreślić rolniczy charakter tego obszaru.

Autorem herbu jest ś.p. Jerzy Jakimiuk (dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury do 2021 roku).

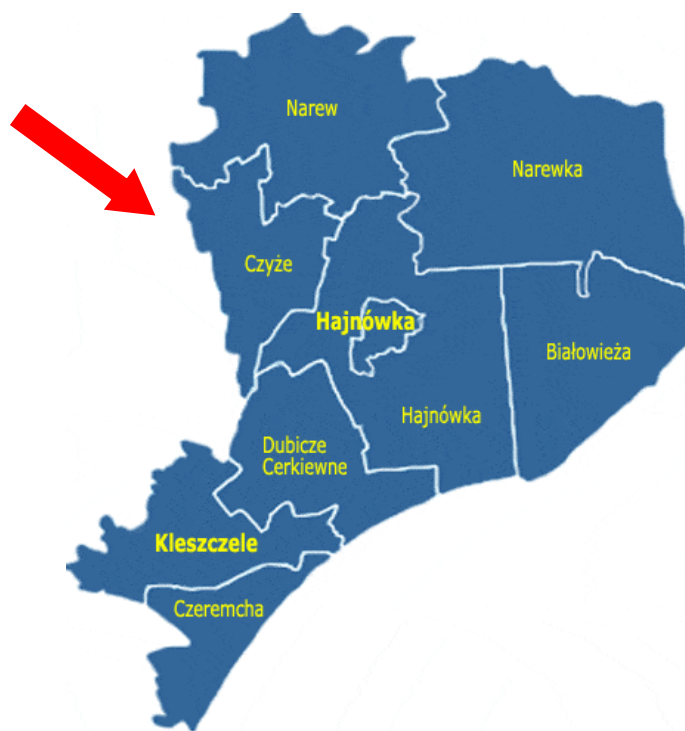
Podstawowe informacje nt. Gminy

TABELA 1 DANE

1	Pełna nazwa	Gmina Czyże
2	Adres	Czyże 98, 17-207 Czyże
3	Forma prawna	Jednostka samorządu terytorialnego (gmina wiejska)
4	NIP	6030015765
5	REGON	050659243

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY CZYŻE NA TLE POWIATU HAJNOWSKIEGO.

III. Informacje finansowe

A. Stan finansów gminy

1. Dochody ogółem – 20 000 151,43 zł, w tym:
 - dochody bieżące – 11 113 948,53 zł
 - dochody majątkowe – 8 886 202,90 zł
2. Wydatki ogółem – 21 779 560,74 zł w tym
 - wydatki bieżące – 10 191 893,64 zł
 - wydatki majątkowe – 11 587 667,10 zł
3. Zadłużenie na dzień 31.12.2023 r. – 435 000,00 zł

Splata zadłużenia do 2028 roku tj.

2024 r. – 145 000 zł

2025 r. – 125 000 zł

2026 r. – 105 000 zł

2027 r. – 30 000 zł

2028 r. - 30 000 zł

B. Wykonanie budżetu gminy

Wykonanie budżetu gminy

Nazwa źródła	2023		2022		2021	
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
dochody ogółem:	26 499 354,62	20 000 151,43	17 605 734,17	17 307 620,18	10 136 521,79	11 675 058,73
wydatki ogółem:	29 496 354,13	21 779 560,74	16 519 43,78	15 781 351,52	10 505 683,10	10 089 023,60

C. Wykonanie wydatków inwestycyjnych/majątkowych

Zestawienie realizacji inwestycji w 2023 roku

Lp.	Dział	Rozdział	§	Nazwa zadania inwestycyjnego	Plan na 2023 rok	Wykonanie za 2023 rok
1	2	3	4	5	6	7
1.	010	01043	6057 6059	Przebudowa z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej- rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże I etap /realizacja 2023-2024/	116 850,00	116 850,00
2.	010	01044	6050	Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn., Remont oczyszczalni ścieków w miejscowości Czyże''	33 000,00	33 000,00

3.	600	60014	6050	Przygotowanie dokumentacji technicznej na przebudowę przepustu poprzecznego na drodze powiatowej Nr 1620B w miejscowości Kuraszewo	20 000,00	19 987,50
4.	600	60016	6050	Przebudowa przepustu poprzecznego (zjazdu z drogi gminnej) z drogi powiatowej Nr 1602B w miejscowości Morze	34 000,00	27 748,80
5.	600	60016	6370 6050	Modernizacja dróg gminnych Osówka-Kojły (Nr 107227B) oraz Kuraszewo-Rzepiska (Nr 107223B)	6 194 034,00	6 189 729,00
6.	600	60016	6370 6050	Modernizacja drogi gminnej Kojły - Lady	5 800 000,00	13 997,40
7.	754	75412	6370 6050	Modernizacja remizo-świetlicy w Czyżach	1 167 081,00	980 538,53
8.	754	75412	6050	Przygotowanie kosztorysu inwestycji wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn. Modernizacja remizo- świetlicy w Czyżach.	10 455,00	10 455,00
9.	801	80101	6050	Przygotowanie kosztorysu inwestycji wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn. „ Modernizacja budynku Szkoły podstawowej w Czyżach”	6 765,00	6 765,00
10.	801	80101	6370 6050	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Czyżach wraz z budową placu zabaw.	1 950 000,00	1 795 572,70
11.	921	92109	6057 6059	Stworzenie Wiejskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej w Osówce	298 890,00	298 890,00
12.	921	92109	6057 6059	Nadzór inwestorski nad inwestycją pn. Stworzenie Wiejskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej w Osówce	5 535,00	5 535,00

13.	921	92109	6379 6050	Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku skupu mleka w miejscowości Hukowicze wraz ze zmianą sposobu użytkowania na świetlicę wiejską	700 000,00	639 016,00
14.	900	90002	6060	Zakup kontenera do PSZOK-U	25 000,00	20 295,00
15.	600	60016	6050	Remont drogi poprzez wykonanie nawierzchni z masy mineralno – asfaltowej żwirowo – piaskowej obręb Klejniky kol. Buryckie	49 995,00	49 995,00
16.	900	90002	6050	Wykonanie nawierzchni z kostki brukowej na placu Punktu selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Czyżach	31 000,00	30 960,00
17.	750	75095	6057 6059	Rozwój usług elektronicznych w Urzędzie Gminy Czyże	697 026,25	691 356,17
18.	600	60016	6050	Nadzór inwestorski nad robotami budowlanymi pn. „Modernizacja dróg gminnych Osówka – Kojły (Nr 107227B) oraz Kuraszewo – Rzepiska (Nr 107223B)”	69 741,00	69 741,00
19.	600	60016	6050	Remont drogi gminnej Lady- Klejniky	430 259,00	0,00
20.	900	90095	6060	Zakup ciągnika o mocy ok. 160km z przednim tuzem i womem w celu montażu pługa do odśnieżania	525 825,00	525 825,00
21.	600	60016	6050	Aktualizacja dokumentacji na drogę Lady-Śliwowo	2 460,00	2 460,00
22.	754	75412	6050	Przygotowanie kosztorysu inwestorskiego wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn. „Remont remizo – świetlicy w Klejnikach”.	4 800,00	4 800,00
23.	600	60016	6050	Przygotowanie kosztorysu inwestorskiego dla zadania Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże.	6 150,00	6 150,00

24.	921	92109	6050	Przygotowanie trzech kosztorysów inwestorskich dla zadania „ Remont świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże”	2 214,00	0,00
Ogółem					18 181 080,25	11 494 667,10

D. Wieloletnia prognoza finansowa – stanowi załącznik do raportu

IV. Informacja o stanie mienia komunalnego na dzień 31 grudnia 2023 roku

Zgodnie z ustawą z dnia 10.05.1990 r.- Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, część mienia Skarbu Państwa stała się własnością gminy. Tytułem własności są decyzje komunalizacyjne wydane przez Wojewodę Białostockiego w latach 1991-1992 w oparciu o powyższe decyzje na mienie komunalne zostały założone Księgi Wieczyste. Na dzień 31 grudnia 2023 roku gmina jest właścicielem **96,3161 ha** gruntów w części zabudowanych budynkami wymienionymi w dalszej części informacji. Powyższe nieruchomości nie są obciążone ograniczonymi prawami rzeczowymi jak też wierzytelnościami. Część gruntów o pow. **4, 6522 ha** jest przekazana w wieczyste użytkowanie dla samodzielnych jednostek organizacyjnych takich jak GS Samopomoc Chłopska w Hajnówce i SUR w Czyżach. Zasób mienia komunalnego Gminy Czyże składa się z następujących składników majątkowych:

- Grunty
- Budynki
- Obiekty inżynierii lądowej i wodnej
- Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania
- Urządzenia techniczne
- Środki transportu
- Narzędzia przyrządy, ruchomości i wyposażenia

Grunty

Ogólna wartość gruntów o powierzchni **96,3161 ha** zamyka się kwotą **180 960,36 zł.**

Są to grunty pod budynkami administracji samorządowej, szkoły, także obiektów użyteczności publicznej takich jak świetlice wiejskie, strażnice OSP, itp. Pozostałe grunty są wydierżawione na cele rolnicze jak też przekazane w wieczyste użytkowanie jednostkom takim jak GS, SUR w Czyżach.

Wartość i ilość gruntów uległa zmianie w stosunku do ostatnio składanej informacji tzn. ilość gruntów zmniejszyła się o 0,25 ha. (sprzedaż działki).

Budynki

Gmina jest właścicielem następujących budynków:

- Budynek administracyjny - siedziba Urzędu Gminy
- Budynki OSP we wsi Klejniki i Czyże
- Świetlice wiejskie
- Wiejski Ośrodek Aktywności Lokalnej w Osówce
- Dzienny Dom Pomocy w Szostakowie
- Szkoła Podstawowa w Czyżach
- Budynki hydroforni
- Budynki pozostałe

Ogólna wartość budynków stanowi kwotę 12 248 852,50 zł w stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się o 3 772 792,23 zł.

Obiekty inżynierii lądowej i wodnej – ogólna wartość 17 476 798,70 zł, wzrosła o 6 445 299,30 zł w stosunku do poprzedniego roku.

Kotły i maszyny energetyczne – wartość 498 006,09 zł.

Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania – 403 670,04 zł.

Urządzenia techniczne - wartość 1 311 879,83 zł wzrost o 20 295,00 zł.

Środki transportu - ogólna wartość stanowi kwotę 1 755 535,88 zł wzrost o 525 825,00 zł.

Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenia – ogólna wartość 305 512,72 zł.

Ogólna wartość majątku komunalnego stanowi kwotę **33 986 572,42 zł.**

Informacja dotycząca obrotu mienia komunalnego / grunty, budynki/ w okresie 01.01.2023 – 31.12.2023 r.

Zmniejszenie zasobu mienia komunalnego poprzez sprzedaż nieruchomości

Lp.	Wieś	Nr działki	Pow. ha	Nr aktu not. i data	Wartość w ks. inwentarzowej	Cena sprzedaży
1.	Lady	Nr 67/1	0,2500 ha	Akt. Not Rep A Nr 42983/2023 z dn.28.04.2023 r.	25,00	37 370,00
Razem			0,2500		25,00	37 370,00

Dochody z mienia komunalnego

Wyszczególnienie	Plan dochodów na 2023 rok	Wykonane dochody za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku
Sprzedaż	40 000,00	52 778,00
Dzierżawa nieruchomości	87 000,00	87 876,06
Wynajem mieszkań komunalnych	5 100,00	6 330,23
Użytkowanie wieczyste	3 941,00	3 947,02
Dzierżawa gruntów rolnych	6 912,00	6 922,71
Razem	142 953,00	157 854,02

V. Zamówienia publiczne

W 2023 roku przeprowadzono następujące postępowania przetargowe:

- „Modernizacja remizo-świetlicy w Czyżach”- Zakres robót ujętych w dokumentacji technicznej: remont elewacji budynku, wymiana istniejącej stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian wewnętrznych oraz stropu, remont podłóg i ścian, wykonanie nowego kanału wraz z dostawą i montażem podnośnika, dostawa wyposażenia, dostawa i montaż pomp ciepła powietrze-powietrze, wykonanie instalacji elektrycznej, wykonaniem instalacji wodno – kanalizacyjnej wraz z wykonaniem przyłącza kanalizacyjnego Wartość inwestycji to 980 538,53 zł, z czego 833.457,75zł stanowi dofinansowanie z Programu Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych.

- „Modernizacja budynku szkoły podstawowej w Czyżach wraz z budową placu zabaw” Zakres robót obejmował: remont sal lekcyjnych, korytarza, klatki schodowej, sali gimnastycznej oraz kuchni i pomieszczeń socjalnych, dostawę i montaż wyposażenia, dostawę i montaż pomp ciepła powietrze-powietrze, wymianę instalacji elektrycznej, budowę placu zabaw. Wartość inwestycji to 1 795 572,70 zł, z czego 1 759 661,24 zł stanowi dofinansowanie z Programu Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych.

- „Modernizacja drogi gminnej Kojły – Lady”

Zakres prac projektowych: uzyskanie wszelkich wymaganych zgodnie z prawem, uzgodnień, opinii i decyzji administracyjnych niezbędnych do opracowania kompletnej dokumentacji i rozpoczęcia robót budowlanych, m. in. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

realizacji przedsięwzięcia, zgód wodnoprawnych, pozwolenia na budowę, i innych, opracowanie aktualnych map do celów projektowych lub map zasadniczych, opracowanie badań podłoża gruntowego, sporządzenie projektów budowlanych lub projektów zgłoszeniowych, uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonanie zgłoszenia robót budowlanych, sporządzenie projektów wykonawczych branży drogowej (po uzyskaniu uzgodnień z gestorami sieci znajdujących się w pasie drogowym w przypadku wystąpienia konieczności sporządzenie również projektów wykonawczych innych branż np. telekomunikacyjnej, energetycznej, wodno-kanalizacyjnej), sporządzenie specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót dla ww. branż, sporządzenie przedmiarów robót, kosztorysów ofertowych oraz kosztorysów inwestorskich dla ww. branż, opracowanie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, sporządzenie projektów stałej organizacji ruchu z kompletem uzgodnień i zatwierdzeniem, sporządzenie projektów czasowej organizacji ruchu na czas wykonania robót w pasach drogowych wraz z kompletem uzgodnień i zatwierdzeniem.

Zakres przebudowy drogi: przebudowa konstrukcji nawierzchni jezdni na konstrukcję z betonu asfaltowego na podbudowie z kruszywa stabilizowanego mechanicznie wraz z budową warstwy mrozoochronnej z kruszywa stabilizowanego mechanicznie (jeżeli będzie wymagana), przebudowa poboczy gruntowych na pobocza z kruszywa stabilizowanego mechanicznie, przebudowa i budowa zjazdów do działek przyległych do pasa drogowego, przebudowa zjazdów publicznych, remont i budowę przepustów pod drogą gminną, przebudowę mostu żelbetowego ok. km 1+555 na inny most lub obiekt o przekroju zamkniętym, budowa/przebudowa przepustów pod drogą gminną nr 107221B, w miejscach projektowanych skrzyżowań, w przypadku potrzeby, budowa rowów oraz odmulenie i odkrzaczenie istniejących rowów przydrożnych, poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez oznakowanie pionowe. Wartość inwestycji to 5 649 998,85zł, z czego 5 367 498,91zł stanowi dofinansowanie z Programu Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych

- „Przebudowa z rozbudową stacji uzdatniania wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej, rozbudowa sieci i budowa przyłączy w gminie Czyże”

Etap I

Pierwszy etap obejmuje rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Czyże Gmina Czyże. Zadanie będzie realizowane w systemie „zaprojektuj i wybuduj”.

Zakres etapu I obejmuje:

- opracowanie mapy do celów projektowych
- przygotowanie niezbędnych wstępnych materiałów do realizacji inwestycji – tj. m. in. karty informacyjnej przedsięwzięcia w celu uzyskania Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji oraz Decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego
- o ile będą wymagane
- sporządzenie projektów budowlanych i uzyskanie dla nich wynikających z przepisów: opinii, zgód, uzgodnień i pozwoleń wraz z pozwoleniem na budowę lub zgłoszeniem robót,
- wykonanie badań gruntowych,
- obsługę geodezyjną,
- wykonanie projektów technicznych zgodnie z obowiązującym prawem,
- wykonanie robót budowlanych i montażowych na podstawie projektów,
- przeprowadzenie wymaganych prób i badań oraz przygotowanie dokumentów związanych z oddaniem obiektów do eksploatacji i użytkowania,
- nadzór autorski projektanta,
- zapewnienie gwarancji należytego wykonania robót.

Etap II

Drugi etap obejmuje przebudowę z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Klejniki. Roboty będą wykonywane na podstawie załączonej dokumentacji technicznej.

Zakres etapu II obejmuje:

- przebudowę budynku stacji uzdatniania wody;
- budowę dwóch zbiorników wyrównawczych o poj. 150m³ każdy;
- budowę dwóch zbiorników bezodpływowych o poj. 2,0m³ każdy;
- budowę i przebudowę instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i elektrycznych;
- przebudowę obudów studni głębinowych – poza procedurą;
- budowę osadnika popłuczyn o poj. 69,45 m³;
- budowę powierzchni utwardzonych – poza procedurą;
- przebudowę ogrodzenia – poza procedurą;
- rozbiórkę instalacji wod. – kan. i elektrycznych;
- rozruch stacji uzdatniania wody, a następnie zlecenie na własny koszt akredytowanych badań wody. Efekt technologiczny należy potwierdzić poprzez uzyskanie pozytywnych wyników badań, tj. bez przekroczeń wskaźników wynikających z Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294);
- wykonanie operatu wodnoprawnego, a następnie uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego i

pozytywnej opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce dla nowych parametrów na własny koszt;

- uzyskanie we własnym zakresie i na własny koszt wszelkich uzgodnień, opinii i pozwoleń, w tym pozytywnej decyzji Urzędu Dozoru Technicznego wraz z pozwoleniem na użytkowanie wydanym przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Hajnówce i poniesienia kosztów ich uzyskania. Zamawiający udzieli Wykonawcy pełnomocnictwa do reprezentowania w celu realizacji obowiązków. Wartość inwestycji to 4 421 850,00zł, z czego 3 273 989,00 zł stanowi dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

- „Zakup ciągnika na potrzeby gminy Czyże”

Wartość inwestycji to 525 825,00zł, sfinansowana w całości z budżetu Gminy Czyże.

- „Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Czyże”

Przedmiotem zamówienia był odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie gminy Czyże. Przedmiot zamówienia obejmował odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych położonych na terenie gminy Czyże, wyposażenie wszystkich nieruchomości zamieszkałych w worki do selektywnego gromadzenia odpadów, odbiór z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Czyżach odpadów tj mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, ustawienie odpowiedniego pojemnika na przeterminowane leki oraz odbiór i zagospodarowanie przeterminowanych leków, ustawienie odpowiedniego pojemnika na odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, a także odbiór i zagospodarowanie tych odpadów, ustawienie pojemnika na zużyte baterie i akumulatory małogabarytowe oraz odbiór i zagospodarowanie tych odpadów.

- „Rozwój usług elektronicznych w Urzędzie Gminy Czyże”

Przedmiotem umowy była modernizacja, integracja systemu dziedzinowego z Portalem Mieszkańca i rozbudowa systemu informatycznego poprzez opracowanie e-usług, zakup urządzeń oraz przeprowadzenie szkoleń w ramach projektu „Rozwój usług elektronicznych w Urzędzie Gminy Czyże”. Wartość inwestycji 691 356,17zł, z czego 587 652,72 zł stanowi dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 - 2020.

VI. Ład przestrzenny

A. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwalone w 1999 roku; ostatnia zmiana w 2021 r.

B. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Czyże obejmujący tereny przeznaczone pod kopalnię iłó w na gruntach wsi Wólka zatwierdzony uchwałą Nr 8.36.2011 Rady Gminy Czyże z dnia 25 maja 2011 r.
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zbiornik małej retencji „Leniewo” wraz z terenami przyległymi zatwierdzony uchwałą Nr 25.127.2013 Rady Gminy Czyże z dnia 30 kwietnia 2013 r.
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części gminy Czyże z przeznaczeniem pod lokalizację elektrowni wiatrowych zatwierdzony uchwałą Nr 35.181.2014 Rady Gminy Czyże z dnia 18 lipca 2014 r.

VII. Zasoby materialne gminy

A. Planowane projekty i przedsięwzięcia

- 1) „Remont i przebudowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Czyże”.
- 2) „Rozbudowa i remont remizo-świetlicy oraz remont dróg gminnych na terenie sołectwa Klejniki”.
- 3) „Przebudowa z rozbudową stacji uzdatniania wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej – rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże”.
- 4) „Remont dróg powiatowych na terenie Powiatu Hajnowskiego zniszczonych w wyniku działań związanych z ochroną granicy państwa”.
- 5) „Remont i przebudowa dróg położonych na terenie Gminy Czyże”.

B. Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy

W zasobie gminy na dzień 31 grudnia 2023 r. znajduje się 1 mieszkanie w miejscowości Czyże. Lokali socjalnych gmina Czyże nie posiada.

Zasady polityki czynszowej:

Czynsze obejmują:

- 1) koszty konserwacji i utrzymania technicznego budynku, w tym koszty utrzymania wszystkich pomieszczeń przeznaczonych do wspólnego użytkowania wraz z kosztami utrzymania energii elektrycznej i ciepłej,
- 2) koszty administrowania

Stawka czynszu ulega podwyższeniu lub obniżeniu w zależności od wyposażenia lokalu w urządzenia techniczne i instalacje oraz położenie lokalu.

- 1) lokal położony na terenie wsi Czyże – podwyższa się o 2%
- 2) mieszkanie z łazienką bez c.w. – obniża się o 5%
- 3) mieszkanie z łazienką bez c.w. i c.o. – obniża się o 10%
- 4) mieszkanie tylko z instalacją wodociągową – obniża się o 15%
- 5) mieszkanie w budynku przeznaczonym do rozbiórki – obniża się o 10%
- 6) mieszkanie położone na parterze w budynku wielorodzinnym – obniża się o 2%
- 7) mieszkanie położone na I piętrze w budynku wielorodzinnym – podwyższa się o 2%.

Najemca lokalu jest obowiązany do uiszczania opłat eksploatacyjnych lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego tj. opłat za dostawę lub odbiór:

- 1) energii elektrycznej
- 2) wody
- 3) ścieków socjalno- bytowych
- 4) odpady komunalne

w przypadku gdy nie ma zawartej umowy na dostawę lub odbiór.

C. Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych

Plan wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych określa informacja o stanie mienia gminy na koniec każdego roku, stanowiąca załącznik do uchwalanego budżetu gminy. Zawiera on dochody z mienia komunalnego zarówno osiągnięte w danym roku jak też plan dochodów na następny rok gospodarczy. Ponadto zawarte są informacje w zakresie wartości zmniejszenia zasobu w danym roku jak też jego zwiększenia. Wieloletniego planu wykorzystania zasobu nieruchomości gminnych nie opracowano ze względu na niewielki jego zasób. W zasobie nieruchomości gminnych pozostał w zasadzie tylko majątek wykorzystywany przez gminę i jego

mieszkańców.

Ewidencję nieruchomości prowadzi dział księgowości w odpowiednim programie komputerowym. Dotyczy to zarówno nieruchomości gruntowych jak też pozostałych składników mienia gminy. Zmiany w ewidencji wprowadzane są na bieżąco, tj. po każdorazowej sprzedaży mienia, jak też w przypadku nabycia nieruchomości do zasobu gminy.

Zarządzanie nieruchomościami gminy następuje na podstawie ustawy o gospodarce nieruchomościami, a także na podstawie uchwały Nr 22.111.2012 Rady Gminy Czyże z dnia 28 grudnia 2012 roku w sprawie określenia zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż trzy lata lub na czas nieoznaczony (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2013 r., poz. 754). Na podstawie tej uchwały Wójt wydaje zarządzenia o przeznaczeniu nieruchomości do sprzedaży. Sprzedaż nieruchomości jak też ich wydzierżawianie następuje w drodze przetargów, poza wyjątkami określonymi w ustawie. Przetarg przeprowadza komisja powołana przez Wójta.

Głównym kierunkiem gospodarowania nieruchomościami jest sprzedaż, wydzierżawienie, wynajem. Przedmiotem wydzierżawienia są nieruchomości gruntowe.

Aktualnie jest wydzierżawionych 18,6877 ha gruntów dla 51 osób fizycznych. Są to małe działki rolne położone przeważnie na terenach zabudowy zagrodowej. Ponadto wydzierżawionych jest kilka nieruchomości gruntowych dla osób prawnych związanych z telekomunikacją i telefonią komórkową. Wieczyste użytkowanie dotyczy kilku nieruchomości o powierzchni ogólnej 4.8756 ha użytkowanych przez SUR, GS, OSM. Roczne dochody z czynszów dzierżawnych i wieczystego użytkowania na koniec 2023 roku kształtowały się na poziomie 10 869,73 zł. W związku z wyczerpaniem się zasobów komunalnych rocznie sprzedaje się niewiele nieruchomości. W roku 2023 sprzedano 1 nieruchomości za kwotę 37 370,00 zł. Mienie gminy w zasadniczej części zostało skomunalizowane w latach 1991-1992. W dalszych latach były komunalizowane pozostałe pojedyncze działki. Ostatnia komunalizacja przeprowadzona w latach 2015-2018 dotyczyła dróg gminnych.

D. Program opieki nad zabytkami

Gminny program opieki nad zabytkami ma za zadanie pomoc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania ukierunkowane są na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, między innymi poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty

kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

Gmina Czyże posiada gminną ewidencję zabytków, która została wykonana w 2006 r. Dokumenty udostępniane są przez pracowników Urzędu Gminy Czyże pok. Nr 14 zainteresowanym osobom i podmiotom.

Na stronie internetowej Gminy Czyże funkcjonuje zakładka – wielokulturowość (<http://www.ugczyze.pl/pl/artukul/wielokulturowosc>), która zawiera wykaz obiektów o najwyższym znaczeniu dla gminy pod względem zabytkowym.

W celu wyeksponowania obiektów dziedzictwa kulturowego dla potrzeb społecznych podejmowane są różnokierunkowe działania mające na celu promocję obiektów zabytkowych w materiałach promocyjnych i informacyjnych przygotowywanych przez Gminę Czyże. W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, gmina współpracuje z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i parafiami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego naszej gminy.

Rada Gminy Czyże podjęła uchwałę nr XLV/252/2023 z dnia 07.09.2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych na terenie Gminy Czyże. Udzielono dotacji z budżetu Gminy Czyże Parafii Prawosławnej p.w. Zaśnięcia Najświętszej Bogarodzicy w Czyżach w wysokości 540 000,00 zł, na realizację zadania inwestycyjnego pod nazwą „Renowacja cmentarza parafialnego w Czyżach”. Środki finansowe na dotację pochodziły z dotacji celowej budżetu gminy Czyże w wysokości 40 000,00 zł oraz z dofinansowania ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 500 000,00 zł.

Udzielono dotacji z budżetu Gminy Czyże Parafii Prawosławnej p. w. Św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie w wysokości 520 000,00 zł., na realizację zadania inwestycyjnego pod nazwą „Remont zabytkowej cerkwi prawosławnej p.w. Św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie. Środki finansowe na dotację pochodziły z dotacji celowej budżetu gminy Czyże w wysokości 20 000,00 zł oraz z dofinansowania ze środków Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 500 000,00 zł.

VIII. Środowisko

A. Plan gospodarki niskoemisyjnej

Gmina Czyże nie posiada Planu gospodarki niskoemisyjnej. Są natomiast „**Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czyże na lata 2012-2027**” przyjęte Uchwałą Nr 24.123.2013 Rady Gminy Czyże z dnia 29 maja 2013 roku. W części zawierają cele związane z efektywnością energetyczną.

B. Program ochrony środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże” obowiązuje na lata 2022 - 2025.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” jest dokumentem strategicznym oceniającym i opisującym stan środowiska oraz diagnozującym najważniejsze problemy środowiskowe oraz wskazującym kierunki działań jakie należy realizować w celu ich eliminacji tj. poprawy stanu środowiska. Celem sporządzenia i uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska ...” jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” został zaopiniowany pozytywnie przez zarząd powiatu hajnowskiego. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na podstawie uzgodnień dokonanych z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu przedmiotowego dokumentu, gdyż uznano, iż jego realizacja nie spowoduje znaczącego (negatywnego) oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. W procedurze opracowywania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025” zapewniono udział społeczeństwa poprzez wyłożenie projektu dokumentu do publicznego wglądu na okres 21-dni z możliwością składania uwag i wniosków.

C. Program usuwania wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z obowiązującym prawem krajowym i Programem Oczyszczania Kraju z azbestu na lata 2009-2032 do końca 2032 roku musi zakończyć się proces usuwania i unieszkodliwiania poprzez składowanie wyrobów zawierających azbest. Uchwałą Nr 20.98.2017 Rady Gminy Czyże z dnia 24 lutego 2017 przyjęty został Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czyże. Nadrzędnym celem Programu jest całkowite unieszkodliwienie poprzez składowanie wyrobów zawierających azbest, co spowoduje eliminację skutków negatywnego oddziaływania azbestu na mieszkańców gminy oraz na środowisko.

W oparciu o przeprowadzoną w 2016 r. inwentaryzację powstała Baza Azbestowa dla Gminy Czyże. Baza Azbestowa jest na bieżąco aktualizowana. W oparciu o środki finansowe pozyskiwane przez Gminę Czyże z zewnątrz przyznawane są dotacje na usunięcie wyrobów zawierających azbest z nieruchomości położonych na terenie gminy. Dotacje udzielane są w formie bezgotówkowej i obejmują demontaż, transport i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.

W roku 2023 zrealizowano zadanie pn. " Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czyże". W wyniku realizacji zadania z terenu gminy Czyże odebrano 62,84 Mg (942,6 m²) za kwotę 24 839,40 zł brutto. Zadanie sfinansowano z środków własnych.

D. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz ich wylapywanie, w myśl ustawy o ochronie zwierząt, należy do zadań własnych gminy. Dlatego też każdego roku rada gminy uchwała program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

Rada Gminy Czyże powyższy program na rok 2023 przyjęła uchwałą Nr XLVI/262/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czyże w 2023 roku.

Realizacja Programu obejmuje w szczególności:

1) zapewnienie schronienia zwierzętom bezdomnym poprzez umieszczanie ich w Stowarzyszeniu na Rzecz Niesienia Pomocy dla Bezdomnych Zwierząt TEMPL ul. Ks. J. Popiełuszki 4, 05—071 Długa Szlachecka W 2023 r. zapewniono opiekę 3 psom.

2) zapewnienie schronienia zwierzętom gospodarskim – Gmina podpisała umowę z gospodarzem, który ma warunki i miejsce na czasowe przetrzymanie odebranych zwierząt gospodarskich – w 2023 r. nie było konieczności czasowego umieszczania zwierząt;

3) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie – w 2023 r. na karmę dla kotów wolno żyjących wydatkowano 54,56 zł brutto;

4) poszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych (adopcja zwierząt) – na stronie internetowej oraz tablicach ogłoszeń zamieszczamy ogłoszenia o adopcji, dodatkowo schronisko, z którym mamy podpisaną umowę szuka nowych właścicieli;

5) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej zwierzętom objętym Programem na wypadek następstw zdarzeń drogowych - całodobowa opieka weterynaryjna w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt prowadzona jest na podstawie umowy zawartej z lek. wet. Eugeniuszem Rutkowskim Gabinet Weterynaryjny ul. Lipowa 83, 17-200 Hajnówka oraz Stowarzyszeniem TEMPL;

6) plan sterylizacji lub kastracji zwierząt w gminie – wydane zostało Zarządzenie nr 161/2020 Wójta Gminy Czyże z dnia 06 listopada 2020 r. w sprawie dofinansowania z budżetu Gminy Czyże zabiegów sterylizacji lub kastracji psów i kotów, których właściciel zamieszkuje na terenie gminy Czyże. Zarządzenie ma zastosowanie do domowych psów i kotów posiadających właściciela zamieszkującego w granicach administracyjnych gminy Czyże. Celem akcji sterylizacji lub kastracji jest: zapobieganie bezdomności psów i kotów oraz ograniczenie niekontrolowanego rozrodu domowych psów i kotów. Gmina dofinansowuje zabiegi sterylizacji lub kastracji psów i kotów posiadających właściciela. Za wykonany zabieg sterylizacji jest udzielane dofinansowanie do każdego zwierzęcia w wysokości 50% kosztów zabiegu. W 2023 r. na sterylizację lub kastrację, wydatkowano 1869,75 zł.

Koszt realizacji całego zadania przewidzianego ustawą o ochronie zwierząt w 2023 r. wyniósł 29 724,31 zł.

E. Gospodarka odpadami

W gminie Czyże wszystkie nieruchomości zamieszkałe oraz zamieszkałe częściowo objęte są systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Wytworzone na terenie nieruchomości odpady komunalne podlegają wydzieleniu na: odpady wielomateriałowe, szkło, papier i tektura, metale i tworzywa sztuczne, popiół i żużel oraz odpady biodegradowalne. Odpady zmieszane jak i segregowane odbierane były od mieszkańców zgodnie z harmonogramem. Usługę odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz częściowo zamieszkałych

(sezonowo) zgodnie z umową świadczyła firma wyłoniona w drodze zamówienia przeprowadzonego w trybie podstawowym bez negocjacji, tj. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. Z o. o., ul. Łowcza 4, 17-200 Hajnówka. Przedsiębiorca w ramach podpisanej umowy ma obowiązek wyposażenia każdej nieruchomości zamieszkałej w odpowiednie worki do gromadzenia odpadów, odbierania oraz zagospodarowania odpadów komunalnych z nieruchomości. Przekazanie worków mieszkańcom odbywa się podczas odbioru odpadów zgodnie z regułą „worek za worek”. Worki można również pozyskać w Urzędzie Gminy Czyże w referacie gospodarki odpadami komunalnymi.

Nieruchomości niezamieszkałe w tym budynki, w których prowadzona jest działalność gospodarcza i obiekty użyteczności publicznej zobowiązane są do zawierania indywidualnych umów na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy Czyże.

Głównym źródłem finansowym systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych są opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wnoszone przez mieszkańców gminy Czyże. Zmiana stawki za odbiór i zagospodarowanie odpadami komunalnymi dla nieruchomości zamieszkałych nastąpiła od stycznia 2021 roku i wyniosła 26,50 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej nieruchomości. Ulga z tytułu kompostowania bioodpadów w przydomowym kompostowniku wynosiła 1 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej posesji. Ustalono również wysokość opłaty podwyższonej w przypadku nie przestrzegania zasad segregacji tj. 60 zł miesięcznie od 1 osoby zamieszkałej na danej nieruchomości. W 2023 roku opłat podwyższonych nie naliczono.

Gmina Czyże na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych wydatkowała łącznie 337 561,98 zł. Wpływy z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w roku 2023 wyniosły 452 213,99 zł, a zaległości wyniosły 29 394,51 zł. Pozostałe to koszty funkcjonowania systemu np. upomnienie, utrzymanie PSZOK.

W gminie Czyże w 2023 roku z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych łącznie odebrano 235,92 Mg odpadów komunalnych. Z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych odebrano 3,91 Mg.

F. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

W dniu 30 września 2021 został otwarty Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Czyże. Mieszkańcy nieruchomości w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mogą zostawić wytworzone przez siebie selektywnie zbierane odpady komunalne

takie jak:

- odpady wielkogabarytowe np. stare meble (kanapy, fotele, krzesła, materace, sofy, szafy i łóżka itp.),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny np. urządzenia radiowe i telewizyjne, sprzęt komputerowy, kalkulatory, urządzenia gospodarstwa domowego (AGD i RTV).
- zużyte opony z pojazdów do 20 cali - pochodzące z pojazdów użytkowanych w gospodarstwie domowym tj. Z samochodów osobowych, motocykli, motorowerów, rowerów.

Wszystkie rodzaje odpadów komunalnych do PSZOK można rocznie przekazać maksymalnie 4 szt. z jednej nieruchomości.

Propagowanie i rozpowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów oraz właściwych sposobów postępowania z odpadami jak również wszystkie niezbędne i aktualne informacje dotyczące zasad segregacji, obowiązujących przepisów prawa oraz harmonogramu odbioru odpadów były prowadzone za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Czyże.

G. Program „Czyste Powietrze”

Gmina Czyże podpisała Porozumienie o współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w dniu 30.09.2021 r. Program ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania, beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do najwyższego poziomu dofinansowania.

W Gminie Czyże utworzono punkt konsultacyjno-informacyjny aby wspomóc mieszkańców gminy w składaniu wniosków o dofinansowanie. Obecnie w gminie Czyże złożono 40 wniosków o dofinansowanie, zakończonych przedsięwzięć 10 na kwotę 497 957 zł.

IX. Polityka społeczna

A. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

W dniu 24 marca 2021 r. uchwałą nr XXI/129/2021 Rady Gminy Czyże została przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2032 roku. Określono w niej

najważniejsze cele strategiczne, które mają zapewnić bezpieczeństwo socjalne mieszkańcom naszej gminy oraz podejmowanie różnorodnych działań dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin .

Konieczność opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art.17 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Codziennemu życiu mieszkańców gminy towarzyszą liczne problemy, obejmujące swoim zasięgiem coraz liczniejszą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, również do korzystania z pomocy społecznej. Charakterystycznym wyznacznikiem ubiegania się o pomoc jest przede wszystkim pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy.

W gminie Czyże środki finansowe wydatkowane na zadania z zakresu polityki społecznej wyniosły w 2023 roku 1 349 142,69 zł. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego zmalał o 2 151 910,24 zł (w 2022 r. obsługiwano dodatki węglowe oraz pomoc obywatelom Ukrainy). W dziale 855 – Rodzina wydatkowano 686 914,06 zł, co stanowi 50,92% ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 852 - Pomoc społeczna wydatkowano 650 594,63 zł, co stanowi 48,22 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 851 - Ochrona zdrowia wydatkowano 21 180 zł, co stanowi 1,6 % ogólnych wydatków w zakresie polityki społecznej. W dziale 854 - Edukacja i opieka wychowawcza wydatkowano 14 360 zł. Najwięcej środków wydano na następujące pozycje budżetowe:

1. 855 Rodzina,
2. 852 Pomoc społeczna,
3. 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Bezpośredni nadzór nad prawidłowym procesem wdrażania Strategii powierzono Wójtowi Gminy Czyże, a koordynowanie, monitorowanie i ewaluację Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Czyżach.

Działania wynikające ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zrealizowane na rzecz mieszkańców gminy Czyże w 2022 roku były następujące:

IOBSZAR: powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz wyrównywania dostępu do edukacji, kultury, aktywności społecznej.

CEL I: ROZWÓJ EDUKACJI, KULTURY I AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW GMINY

1. W Gminie Czyże funkcjonują zespoły artystyczne, które biorą czynny udział w organizowanych przeglądach zespołów, konkursach, festynach oraz innych uroczystościach organizowanych w

naszym województwie zespół „Czyżowianie”, Grupa Wokalna z Morza.

2. Koło Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów organizowało w ramach aktywizacji osób starszych imprezy okolicznościowe oraz wyjazdy integracyjne.
3. Gminny Ośrodek Kultury wraz z Biblioteką Publiczną w Czyżach organizował szereg imprez, służących aktywizacji życia społeczno- kulturalnego, oraz integracji społeczności lokalnej m.in.:
 - ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z tereny gminy;
 - wieczór kolęd;
 - warsztaty wielkanocne dla dzieci młodzieży;
 - lekcje biblioteczne dla dzieci z oddziałów przedszkolnych ze Szkoły Podstawowej w Czyżach w związku z obchodzonym światowym dniem kota i święta pluszowego misia;
 - z okazji dnia kobiet zostały zorganizowane „Słodkie warsztaty w karmelu”, które skierowane były do wszystkich Pań bez względu na wiek;
 - spotkanie autorskie, oraz promocja książki „U prysienku staroha lessu”, która ukazuje historie ludzi z dwóch stron Puszczy Białowieskiej, jak również prezentacja książki „Czyże, Łuszczę wsie królewskie”. Podczas spotkań uczestnicy mogli nabyć książki z autografami autorów;
 - koncert z okazji Dnia Rodziny, na którym wystąpił zespół Kresovki, a uczniowie Szkoły Podstawowej recytowali wiersze;
 - festyn rodzinny w miejscowości Klejniki, „17 Festyn Kupalinka” w miejscowości Leniewo, festyn „I Tam Żywuć Ludzi” w miejscowości Rakowicze, Festyn Archeologiczny w Zbuczu, „Jesienne Spotkania z Folklorem Białoruskim” w Czyżach - które mają na celu integrować lokalną społeczność. Podczas festynów prezentowany jest dorobek kulturalny poszczególnych miejscowości. Podczas festynów prezentują się lokalne zespoły regionalne, twórcy regionalni, dzieci i młodzież szkolna, ciesząc i bawiąc zgromadzoną publiczność.
 - zorganizowane zostało wigilijne spotkanie dla osób starszych i samotnych. Podczas spotkania wigilijnego przepiękny koncert kolęd przedstawiły lokalne zespoły tj. „Czyżowianie”, „Zespół wokalny z Morza”, „Czyżowianki”. Dużą atrakcją był występ uczniów Szkoły Podstawowej w Czyżach. Nie zabrakło również tradycyjnych wigilijnych potraw. Wspólna wigilia była przepelniona rodzinnym ciepłem, miłością i wzajemnym poszanowaniem. Świąteczny czas przypomina o ważnych wartościach dla każdego człowieka oraz pozwala na oddalenie się od problemów dnia codziennego.
4. Istnieje punkt informacyjno - konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, oraz dla osób/rodzin z problemem przemocy, którego zadaniem jest min.:
 - motywowanie i informowanie o możliwości podjęcia leczenia osób uzależnionych i terapii osób współuzależnionych;

- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie ale nie uzależnionych do zmiany szkodliwego wzorca picia;
 - udzielenie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym;
 - rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
5. Działania realizowane przez pedagoga szkolnego w Szkole Podstawowej w Czyżach polegały na:
- indywidualnych rozmowy pedagoga szkolnego z uczniami przejawiającymi zachowania agresywne i przemocowe w szkole wobec rówieśników oraz w domu w kontaktach z rodzicami i dziadkami;
 - obserwowanie zachowania dzieci w przedszkolu i uczniów, zwracanie uwagi na spontaniczne wypowiedzi, na ich wygląd zewnętrzny, oraz podczas lekcji wychowania fizycznego na szczególne znaki na ciele;
 - edukacja dzieci i młodzieży dotycząca niebezpiecznych, przemocowych zachowań poprzez filmy edukacyjne tj. „Owce w sieci” „Gadki z psem”, teatrzyki profilaktyczne, spotkania ze służbami;
 - włączenie rodziców w zbiórki i akcje charytatywne tj. na rzecz schroniska „Ciapek” i fundacji zajmujących się potrzebami dzieci, pieczenie ciast na kiermasz szkolny;
 - imprezy klasowe, szkolne organizowanie i celebrowanie wspólnie z rodzicami: Wigilie klasowe, Choinka noworoczna, Dzień Matki mające na celu promowanie wartości rodzinnych i roli rodziny w życiu człowieka w każdym wieku.
6. Gmina Czyże współtworzy Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska oraz związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego, jest również członkiem stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”
7. KPP w Hajnówce zorganizowała zajęcia w Szkole Podstawowej w Czyżach, były to spotkania profilaktyczne z młodzieżą.
8. Modernizacja Remizo-Świetlicy w Czyżach
9. Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku skupu mleka w miejscowości Hukowicze, wraz ze zmianą sposobu użytkowania na świetlicę wiejską.
10. Stworzenie Wiejskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej w Osówce.
11. Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Czyżach.

II Obszar: związany jest z grupami doświadczającymi kryzysów i trudności ubóstwa, bezpieczeństwa, problemów opiekuńczo wychowawczych.

CEL II: EFEKTYWNY SYSTEM WSPARCIA OSÓB I RODZIN W GMINIE

1. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czyżach podczas przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych i rozmów telefonicznych na bieżąco monitorowali potrzeby osób i rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Wspólnie z przedstawicielami innych jednostek i instytucji podejmowali następujące działania:
 - bieżąca współpraca z policją – wspólne odwiedziny osób potrzebujących, interwencje, informowanie o rodzinach potrzebujących pomocy, zagrożonych przemocą bądź problemem alkoholowym,
 - współpraca ze szkołą – stały kontakt z wychowawcami i pedagogiem szkolnym, wspólne planowanie działań na rzecz dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, zagrożonych problemem przemocy i alkoholizmem,
 - współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – wymiana informacji na temat rodzin zagrożonych alkoholizmem,
 - czynny udział w Zespole Interdyscyplinarnym ds przemocy – wspólnie ze specjalistami z różnych dziedzin podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji rodzin z problemem przemocy,
 - współpraca z sołtysami i radnymi Gminy Czyże – prośba o zgłaszanie informacji o osobach i rodzinach potrzebujących pomocy, sygnalizowanie o potrzebach i problemach mieszkańców danego sołectwa,
 - współpraca z ośrodkiem zdrowia – wspólne odwiedziny w środowisku z pielęgniarką środowiskową, pozyskiwanie informacji na temat osób wymagających wsparcia, działania interwencyjne w sytuacji osób zaniedbanych, potrzebujących pomocy,
 - współpraca z kuratorami sądowymi – wymiana informacji niezbędnych do udzielenia właściwej i adekwatnej do potrzeb pomocy,
 - współpraca ze szpitalem – współpraca przy przyznawaniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - współpraca z ZUS i KRUS – pomoc osobom w uzyskaniu uprawnień, wypełnianiu wniosków, gromadzeniu dokumentów, uzyskaniu świadczeń,
 - współpraca z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności – pomoc osobom w wypełnianiu wniosków, gromadzeniu dokumentacji, ustalaniu terminu komisji,
 - współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie – pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie wypełniania wniosków na dofinansowanie do środków pomocniczych, turnusów, sprzętu oraz współpraca w zakresie rodzin zagrożonych problemem przemocy (informowanie o konieczności uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych i inne).
2. Współpracujemy z instytucjami i organizacjami w zakresie wsparcia osób najuboższych.

- wsparcie osób o niskich dochodach pomocą dożywiania w ramach wieloletniego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2022 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Podprogram 2021 Plus - objęto pomocą żywnościową 107 mieszkańców, 67 rodzin gminy Czyże. Żywność przekazana została przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.
3. Jednostki OSP funkcjonujące na terenie gminy zostały wyposażone min. w sprzęt tj.: narzędzia ratownicze, hydronetka plecakowa, tłumice metalowe ze stylem teleskopowym, szpadle, siekiery, toporki strażackie;
 4. Rozdawano materiały edukacyjne, broszury, ulotki, gadżety dotyczące zjawiska przemocy wśród społeczności na lokalnych festynach w utworzonym stoisku „Gmina Czyże bez przemocy”
 5. Realizowano Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomani, min. poprzez:
 - dofinansowanie choinki parafialnej w miejscowości Kuraszewo;
 - sfinansowanie zestawu materiałów edukacyjnych do realizacji programu profilaktycznego w Szkole Podstawowej w Czyżach „Niewidzialne rany” w celu przeciwdziałania przemocy w szkole i rodzinie;
 - dofinansowanie pikniku rodzinnego w Klejnikach;
 - zakup filmu interaktywnego na temat przemocy rówieśniczej w ramach kampanii „Przemoc-otwórz się na pomoc”, który został zamieszczony na stronie internetowej gminy do wykorzystania przez uczniów i rodziców;
 - dofinansowano spektakl profilaktyczny dla uczniów klas IV-VIII Szkoły Podstawowej w Czyżach na temat zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i przemocą;
 - dofinansowanie spotkania wigilijnego dla osób starszych i samotnych, jak również spotkania z okazji „Dnia seniora” dla Gminnego Koła Emerytów i Rencistów w Czyżach.
 6. Członkowie GKRPA i ZI uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:
 - „Wydatkowanie środków w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”
 - Szkolenie podstawowe dla członków ZI oraz GDP – 3 dniowe organizowane przez ROPS Białystok.
 - szkolenie pt.: „Przemoc domowa- nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie 2023”
 - udział w seminarium wzięła jedna osoba.
 7. Pracownicy GOPS podnosząc swoje kwalifikacje uczestniczyli w szkoleniach m in.
 - szkolenie „Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej z dnia 28.07.2023 r.” zorganizowane przez ROPS w Białymstoku;
 - E-Usługi Projektu ZONE;

- tworzenie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) – 2 dniowe

III Obszar: zdefiniowany został jako troska o rosnące potrzeby w grupie seniorów, osób niepełnosprawnych, poprawę jakości i poziomu życia w zdrowiu całej społeczności gminy.

Cel III: ZDROWA SPOŁECZNOŚĆ GMINY Z DOSTĘPEM DO USŁUG

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czyżach, zapewnia dostęp do usług podstawowej opieki medycznej, jak również kieruje do poradni specjalistycznych.
2. Dystrybucja ulotek przez NZOZ w Czyżach, rozmowy indywidualne, formy wizualne i pogadanki – z pacjentem w poradni, z uczniem w szkole.
3. Prowadzenie Dziennego Domu Pomocy w Szostakowie, którego głównym celem jest wzrost aktywności życiowej 12 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze niepełnosprawnością poprzez realizację usług opiekuńczo – aktywizujących, oraz innych form wsparcia doraźnego. Uczestnicy korzystali z indywidualnego wsparcia socjalnego.
4. Komenda Powiatowa Policji prowadziła spotkania profilaktyczne z dziećmi jak i osobami starszymi.
5. Organizowane były warsztaty (plastyczne, robótek ręcznych, wielkanocne, dotyczące bezpieczeństwa seniorów, kulinarne, muzyczne, bożonarodzeniowe) festyny i gminne imprezy integracyjno-kulturalne.

Realizacja wskazanych w Strategii działań do 2032 roku przyczyni się do poprawienia warunków życia mieszkańców Gminy Czyże. Obejmować ona może również nowe cele i zadania, będące odpowiedzią na pojawiające się regulacje prawne oraz zmieniające się warunki życia mieszkańców gminy Czyże i ich oczekiwania.

B. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny: Podnoszenie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, praw i uprawnień osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- Aktualizacja bazy danych osób niepełnosprawnych;
- Realizacja świadczeń w celu zapewnienia niepełnosprawnym pomocy finansowej (zasiłki pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, zasiłki stałe i celowe);

- Upowszechnianie informacji o prawach, uprawnieniach, formach pomocy skierowanych do osób niepełnosprawnych za pośrednictwem ulotek, plakatów, strony internetowej gminy Czyże;
- Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom wychowującym dzieci niepełnosprawne oraz integrowanie ich ze społecznością lokalną;
- Praca socjalna;

Od 1 lutego 2021 r. na terenie gminy działa Dzienny Dom Pomocy w Szostakowie, na który otrzymano dofinansowanie w ramach projektu pn. „Nie jesteś sam!”, realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”, współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020), Oś Priorytetowa IX. Rozwój lokalny, Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego, typ projektu nr 9 Wsparcie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych oraz usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami świadczonymi w lokalnej społeczności. Głównym celem utworzenia DDP jest wzrost aktywności życiowej 12 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby starsze z niepełnosprawnością poprzez realizację usług opiekuńczo aktywizujących, oraz innych form wsparcia doraźnego świadczonych w Dziennym Domu Pomocy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia gotowość do świadczenia usług w Dziennym Domu Pomocy w Szostakowie dla 12 mieszkańców Gminy Czyże w wieku powyżej 60 r.ż. potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W 2023 r. odbyły się następujące warsztaty i zajęcia w Dziennym Domu Pomocy:

- 27 styczeń – warsztaty plastyczne,
- 21 luty – warsztaty z robótek ręcznych,
- 21 marzec – warsztaty wielkanocne,
- 25 kwiecień – spotkanie edukacyjne z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce dotyczące bezpieczeństwa seniorów,
- 27 maj – koncert z okazji Dnia Rodziny,
- 26 czerwiec – warsztaty kulinarne,
- 25 lipiec – warsztaty muzyczne,
- 23 sierpień – warsztaty plastyczne,
- 1 wrzesień – warsztaty kulinarne, przygotowanie poczęstunku na stoisko festynu archeologicznego w Zbuczu,
- 30 październik – jesienne warsztaty muzyczne,

- 16 listopad – warsztaty kulinarne,
- 18 grudzień – bożonarodzeniowe warsztaty tworzenia ozdób świątecznych, organizowane wspólnie z Lokalną Grupą Działania „Puszcza Białowieska”.

C. Gminny program wspierania rodziny

Gmina przy pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej realizuje program wspierania rodziny na lata 2023-2025.

Określenie zadań własnych gminy

Do zadań własnych gminy, w myśl art. 176 wspomnianej na wstępie ustawy, należy:

- a. opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- b. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- c. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
 - d. finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
 - e. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - f. sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
 - g. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Program Wspierania Rodziny w Gminie Czyże na lata 2023 – 2025 przyjęty został Uchwałą Rady Gminy Czyże Nr XLI/224/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. i zakłada budowę usług na rzecz rodzin, przez to poprawę jakości życia dzieci i młodzieży, dostępu do wsparcia w lokalnym środowisku.

Głównym celem programu jest:

- 1) Rozwój usług na rzecz rodziny.
- 2) Wsparcie rodzin z trudnościami.
- 3) Profesjonalizacja kadr pracujących z rodziną.

CEL 1. ROZWÓJ USŁUG NA RZECZ RODZIN

1. Na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje zakładka „Wspieranie Rodziny”.
2. Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna organizowali alternatywne formy spędzania czasu wolnego skierowane do dzieci i młodzieży tj.
 - lekcja biblioteczna dla dzieci z oddziałów przedszkolnych Szkoły Podstawowej w związku ze „Światowym dniem kota” jak również z okazji Święta Pluszowego Misia,
 - warsztaty wielkanocne dla dzieci i młodzieży,
 - koncert z okazji Dnia Rodziny w Dziennym Domu Pomocy w Szostakowie, w którym wystąpił Zespół Kresovki, wiersze recytowali uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Czyżach, - Festyn Rodzinny w Klejnikach, finansowany ze środków GKRPA,
 - warsztaty dla dzieci w Wiejskim Ośrodku Aktywności Lokalnej w Osówce pt. „Słodkie warsztaty w karmelu”
3. Na terenie Gminy Czyże funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę. Placówka realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne dla 15 dzieci, działa przy Szkole Podstawowej w Czyżach. Dzieci z terenu Gminy Czyże mogą korzystać z różnych form spędzania czasu wolnego organizowanych, m.in. przez Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach i Bibliotekę w Czyżach. Ponadto na terenie szkoły w Czyżach mieści się kompleks boisk sportowych – Orlik, gdzie dzieci również mogą spędzać czas wolny. W Szkole Podstawowej w Czyżach znajduje się świetlica, w której organizowane są różnego rodzaju uroczystości.
4. Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce prowadziła spotkania profilaktyczne z dziećmi.
5. Szkoła Podstawowa w Czyżach podejmowała działania dotyczące wspierania rodziny mające charakter profilaktyki pierwszorzędowej (prewencja, zapobieganie) tj.
 - angażowanie rodziców w życie przedszkola i szkoły: pomoc w przygotowaniu dzieci do

- występów, wspólna nauka w domu wierszy i piosenek, rodzic w roli Mikołaja podczas zabawy choinkowej, rodzic w roli eksperta podczas zajęć w przedszkolu;
- pedagogizacja rodziców: przekazanie materiałów edukacyjnych w ramach realizacji programów „Moje dziecko idzie do szkoły” i „Czyste powietrze wokół nas”;
 - na godzinach wychowawczych omawiana była tematyka dotycząca rodziny;
 - na lekcjach Wychowania do życia w rodzinie w klasie IV-VIII realizowana jest tematyka wynikająca z treści programowych dotyczących rodziny, jako grupy społecznej w różnych aspektach;
 - realizacja programów edukacyjnych w oddziałach przedszkolnych: „Moje dziecko idzie do szkoły”; „Czyste powietrze wokół nas” i w szkole: „Nawigacja w każdą pogodę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie” oraz „Trzymaj formę”, w których są treści przeznaczone do realizacji wspólnie z rodzicami;
 - włączenie rodziców w zbiórki i akcje charytatywne: na rzecz schroniska „Ciapek” i fundacji zajmującymi się potrzebami dzieci, pieczenie ciast na kiermasz szkolny;
 - imprezy klasowe i szkolne organizowane i celebrowane wspólnie z rodzicami: Wigilie klasowe, Choinka Noworoczna, Dzień Matki, itp. mające na celu promowanie wartości rodziny i roli rodziny w życiu człowieka w każdym wieku.

CEL 2. WSPARCIE RODZIN Z TRUDNOŚCIAMI

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach wypłacił świadczenia pieniężne:

- z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności
 - z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego
 - zasiłki rodzinne
 - świadczenie z tytułu urodzenia dziecka
 - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka
 - dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
 - dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
 - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
 - dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego

2. Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu”:

- 22 uczniów, którym opłacono obiady w szkołach - na kwotę 21 275,00 zł,
- 26 rodzinom przyznano decyzją zasiłki celowe na zakup żywności - na kwotę 17 725,00 zł.

3. Praca socjalna

Pracą socjalną objęto rodziny nieradzące sobie z trudnościami życiowymi. Działania podejmowane przez pracowników socjalnych koncentrowały się przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ustalaniu przyczyn występującego w nich kryzysu. Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach (opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej) i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Podjęte działania dotyczyły w szczególności:

- motywowania do systematycznego kontrolowania przebiegu ciąży i stosowania zaleceń lekarskich,
- wnioskowania o pomoc finansową na zakup leków, artykułów higienicznych, żywności;
- wskazywania możliwości otrzymania bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego na terenie powiatu hajnowskiego);
- monitorowania właściwego pełnienia ról rodzicielskich;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, załatwianiu spraw urzędowych, wykorzystywaniu własnych uprawnień do świadczeń społecznych; udzielania poradnictwa w zakresie opieki i wychowania dzieci.

Pracownicy socjalni wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, którym:

- wskazano i umożliwiono kontakt ze specjalistami (m.in. pedagogiem);
- udzielono wsparcia w zakresie: tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi rodziny, edukacji (wskazywanie właściwych metod wychowawczych, sposobu spędzania wolnego czasu, zwracanie uwagi na warunki sanitarno-higieniczne i zadbanie dzieci, motywowanie rodziców do pracy nad właściwą postawą i prawidłowym wypełnianiem swoich obowiązków), zdrowia (motywowanie do podjęcia leczenia);
- rozwiązywali problemy związane z występującą w rodzinie przemocą.

Pracownicy socjalni GOPS w Czyżach na bieżąco monitorowali sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W tym zakresie współpracowali z pedagogami szkolnymi, pracownikami służb zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

4. Asystent rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc ta realizowana jest poprzez działania asystenta, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent ułatwia rodzicom wypełnienie ról społecznych, aby doprowadzić do

osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach w 2023 r. nie zatrudniał asystenta rodziny ze względu na brak rodzin w których z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych potrzebne było tego rodzaju wsparcie instytucji.

5. Na terenie Gminy Czyże nie jest współfinansowany pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. W 2023 r. na terenie Gminy Czyże prowadzono monitoring sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Monitoring sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzony przez pracowników socjalnych w ramach pracy socjalnej obejmował: współpracę z pedagogiem, kontakt z rodziną w miejscu zamieszkania lub rozmowy telefoniczne.
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce, gdzie rodziny mogą liczyć na pomoc i wsparcie ze strony psychologa. Rodziny potrzebujące pomocy prawnej mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej w Hajnówce. Poradnictwo rodzinne świadczy pedagog ze Szkoły Podstawowej w Czyżach.

3. CEL 3. PROFESJONALIZACJA KADR PRACUJĄCYCH Z RODZINĄ

1. W 2023 r. ogłoszono nabór na kandydatów na rodziny wspierające. Zamieszczono informacje na stronie internetowej, na tablicach ogłoszeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy oraz Ośrodka Zdrowia. Dotychczas nie zgłosiły się rodziny chętne pełnić tej funkcji. W związku z powyższym, nie organizowano szkoleń dla rodzin w zakresie realizacji tego zadania oraz nie finansowano kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające.
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na bieżąco współpracuje z podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny tj. z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Szkołą Podstawową w Czyżach, Komendą Powiatową Policji, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi.

ZAŁOŻENIA NA 2024 ROK Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

W 2024 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

1. Wdrażanie i realizowanie w dalszym ciągu Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
2. Realizację i intensyfikację działań profilaktycznych oraz metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku;

3. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;
4. Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie ewentualnych wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, bądź placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Cele będą realizowane poprzez działania, mające przywrócić rodzinie prawidłowe funkcjonowanie w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz pełnienia prawidłowych ról społecznych. Istotną kwestią jest wsparcie rodzin na etapie pojawienia się problemów oraz eliminowania sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę naturalną. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej - stworzenie możliwości powrotu do rodziny naturalnej.

D. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 tj. ze zm.) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
5. W Gminie Czyże zadania te w 2023 roku wykonywane były m.in. poprzez realizację zapisów Uchwały Rady Gminy Czyże Nr XIII/90/2020 z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2025 i Uchwała Nr 8.38.2011 Rady Gminy Czyże z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

W związku ze zmianą ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, dnia 30 czerwca 2023 r. została podjęta Uchwała NR XLII/242/2023 Rady Gminy Czyże w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Czyżach, która została zmieniona Uchwałą NR XLIV/247/2023 Rady Gminy Czyże z dnia 1 sierpnia 2023 r.

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Głównym celem programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Realizatorami programu byli:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżach,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czyżach,
3. Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce,
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czyżach,
5. Szkoła Podstawowa w Czyżach,
6. Biblioteka w Czyżach.
7. Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach

Cele szczegółowe programu:

1. Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
3. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy.
4. Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadry, rozwijanie współpracy.

Realizacja:

w 2023 roku odbyło się 5 posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego, podczas których:

- realizowano procedurę niebieskie karty w stosunku do 3 rodzin;
- objęto pomocą łącznie 5 osób;
- odbyło się 10 posiedzeń grup roboczych;
- diagnozowane były problemy przemocy w rodzinie poprzez gromadzenie dokumentacji dot. rodziny i analizowanie sytuacji tej rodziny;
- działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku: współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, pracowników socjalnych, przedstawicieli oświaty, policji, GKRPA, służby zdrowia, organizacji pozarządowej oraz kuratora sądowego,
- inicjowano interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez:

powoływanie Grup Roboczych (po zmianie ustawy grup diagnostyczno-pomocowych) oraz sprawdzanie stanu bezpieczeństwa, udzielanie wsparcia podczas wizyt w środowisku przez pracownika socjalnego i dzielnicowego

Ponadto:

- pracownicy socjalni wspólnie z dzielnicowym monitorowali sytuacje osób zagrożonych przemocą;
- na bieżąco udzielano poradnictwa w zakresie pomocy, instytucji, w których można uzyskać wsparcia;
- prowadzono pracę socjalną również w stosunku do rodzin zagrożonych problemem przemocy;
- promowano Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska linia,” podczas festynów gminnych oraz wśród klientów, osób szukających pomocy;
- na stronie internetowej GOPS znajduje się baza teled adresowa podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc;
- prowadzono poradnictwo medyczne w Ośrodku Zdrowia w Czyżach, podczas badania dziecka lub osoby dorosłej zwracano uwagę czy nie występują ślady na skórze, informowano pacjentów o sposobie rozwiązywania problemów związanych z przemocą;
- poradnictwo psychologiczne – w ramach współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce informowano o możliwości skorzystania z pomocy psychologa;
- informowano o bezpłatnej pomocy prawnej w Hajnówce;
- w pierwszy i trzeci piątek miesiąca w świetlicy wiejskiej w Czyżach działa punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, oraz dla osób/rodzin z problemami przemocy (finansowany ze środków GKRPA)
- inicjowano działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie: informowano osoby stosujące przemoc o możliwości udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych organizowanych przez PCPR w Hajnówce – Zespół interdyscyplinarny, pracownicy socjalni GOPS;
- przekazywano informacje o konsekwencjach prawnych popełnianych czynów – Zespół interdyscyplinarny, dzielnicowy;
- wzywano sprawców przemocy, którzy mają problem alkoholowy na posiedzenia GKRPA, motywowano ich do zaprzestania picia i podjęcia leczenia odwykowego;
- spotkania profilaktyczne prowadzone przez dzielnicowego z mieszkańcami Gminy Czyże – informacyjne, piętnujące przemoc w rodzinie a także propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich
- działania prowadzone przez policję na terenie gminy tj. spotkania profilaktyczne z dziećmi

- jak i osobami starszymi;
- podczas telefonicznego dyżuru dzielnicowy udzielał porad dot. środków prawnych oraz instytucji pomocowych dla osób doznających przemocy;
 - spotkania z lokalną społecznością, podczas których poruszano tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - pracownicy Ośrodka Zdrowia w Czyżach realizowali tematykę działań oświatowo-zdrowotnych tj.: przemoc w rodzinie/pomoc osobom poszkodowanym, narkomania wśród młodzieży, alkoholizm w rodzinie, uzależnienie od nikotyny, zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczanie AIDS;
 - indywidualne rozmowy pedagoga szkolnego w Szkole Podstawowej w Czyżach z uczniami przejawiającymi zachowania agresywne i przemocowe w szkole wobec rówieśników oraz w domu w kontaktach z rodzicami i dziadkami;
 - monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcją;
 - obserwowanie zachowania dzieci w przedszkolu i uczniów, zwracanie uwagi na spontaniczne wypowiedzi, na ich wygląd zewnętrzny, oraz podczas lekcji wychowania fizycznego na szczególne znaki na ciele;
 - na godzinach wychowawczych omawiana jest tematyka dotycząca rodziny, zjawisk przemocy i agresji, patologii w społeczeństwie;

E. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych działań prowadzona jest w postaci Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2023-2025 przyjętego uchwałą Rady Gminy Czyże w dniu 25 stycznia 2023 r.

Gminny Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Czyże, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami.

Celem Programu jest przede wszystkim:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w gminie funkcjonuje komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, której zadaniem jest w szczególności inicjowanie działań w zakresie profilaktyki oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

W 2023 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czyżach odbyła pięć posiedzeń, wzywano 3 osoby na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia odwykowego.

Z 2 osobami przeprowadzono rozmowy, a 1 osoba nie zgłosiła się na wezwanie Komisji.

Komisja skierowała do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim jeden wniosek o zobowiązanie osoby uzależnionej do podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie stacjonarnym leczenia odwykowego. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dokonała oględzin miejsca sprzedaży napojów alkoholowych i wydała dwie opinie w sprawie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych (w sklepie i w barze).

Na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2023 wykorzystano 21179,93 zł, z czego 20497,93 zł na przeciwdziałanie alkoholizmowi, a 682,00 zł na przeciwdziałanie narkomanii.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Zrealizowano następujące zadania:

- w 2023 roku dwa razy w miesiącu (w pierwszy i trzeci piątek miesiąca) działał punkt informacyjno – konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób/rodzin z problemem przemocy, w którym pracowała psychoterapeutka uzależnień, z pomocy której skorzystało 21 osób, udzielono 43 porady. Terapeutka prowadziła rozmowy z osobami uzależnionymi motywujące do podjęcia leczenia, rozmowy z osobami współuzależnionymi wyjaśniające mechanizmy powstawania uzależnienia, udzielała informacji o miejscach, gdzie można uzyskać fachową pomoc oraz porad z zakresu przemocy domowej. Na działanie punktu informacyjno-konsultacyjnego przeznaczono środki z tytułu opłaty, o której mowa w art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (od sprzedaży tzw. „małpek”),

- dofinansowano organizację choinki parafialnej w Kuraszewie (wydatkowano środki na zakup słodyczy na paczki dla dzieci),
- na prośbę pedagoga Szkoły Podstawowej w Czyżach sfinansowano zakup zestawu materiałów edukacyjnych do realizacji programu profilaktycznego „Niewidzialne rany” w celu przeciwdziałania przemocy w szkole i rodzinie do wykorzystania na godzinach wychowawczych i spotkaniach z rodzicami,
- dofinansowano piknik rodzinny w Klejnikach zorganizowany przez Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach (opłacono pracę animatora, który organizował gry i zabawy dla dzieci),
- zorganizowano szkolenie członków GKRPA w Czyżach – przeszkoliły się 4 osoby z zakresu wydatkowania środków z funduszu alkoholowego,
- zakupiono film interaktywny na temat przemocy rówieśniczej w ramach kampanii „Przemoc-otwórz się na pomoc”, który został zamieszczony na stronie internetowej gminy do wykorzystania przez uczniów i rodziców,
- zakupiono długopisy, balony i breloki (po 100 sztuk) z napisem „Stop przemocy” na prośbę Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czyżach w ramach przeciwdziałania przemocy domowej do rozdysponowania wśród klientów GOPS, UG oraz na festynach organizowanych na terenie gminy,
- dofinansowano organizację rocznicy powstania Stowarzyszenia Abstynentów i Rodzin Klub Abstynentów „Dąb” w Hajnówce – przeznaczono środki na zakup ciasta i napojów dla uczestników spotkania,
- dofinansowano zakup produktów na spotkania z okazji „Dnia seniora” dla Gminnego Koła Emerytów i Rencistów w Czyżach,
- na prośbę pedagoga szkoły, sfinansowano w części spektakl profilaktyczny dla uczniów klas VI – VIII Szkoły Podstawowej w Czyżach na temat zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i przemocą,
- wypłacono wynagrodzenie za posiedzenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- uiszczono opłatę sądową oraz wynagrodzenie dla biegłych sądowych za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia.

Przeciwdziałanie narkomanii

Na 2023 r. zaplanowano 1000 zł na działania związane z przeciwdziałaniem narkomanii. Wykorzystano **682,00 zł** na opłacenie części kwoty za spektakl profilaktyczny na temat zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i przemocą przeznaczony dla uczniów klas VI-VIII Szkoły

Podstawowej w Czyżach.

F. Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Rada Gminy Czyże podjęła uchwałę nr XXX/175/2022 w sprawie przyjęcia wieloletniego programu współpracy gminy Czyże z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2022-2026.

Na realizację programu współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2023 r. przeznaczono kwotę 1.000,00 zł. W 2023 r. żadna organizacja nie ubiegała się o środki w ramach w/w programu.

X. Kultura

Istotnym czynnikiem warunkującym aktywność w gminie jest dobrze funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Czyżach oraz Punkt Biblioteczny w Klejnikach. Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach jest samorządową instytucją kultury, której podstawowym zadaniem jest zaspokajanie potrzeb społeczeństwa gminy z uwzględnieniem działań w zakresie upowszechniania kultury narodowej i regionalnej z udziałem szerokiego ogółu mieszkańców gminy i aktywnego ich uczestnictwa w życiu kulturalnym. W 2023 GOK zatrudniał 3 stałych pracowników, instruktorów i animatorów wg potrzeb. Nadrzędnym celem Gminnego Ośrodka Kultury jest stworzenie mieszkańcom gminy możliwości korzystania z różnych form życia kulturalnego. W swojej ofercie programowej GOK oferuje działania, które służą integracji społeczeństwa i adresowane są dla jak najszerszej liczby mieszkańców poprzez uwzględnienie ich oczekiwań. Bardzo ważnym celem jest rozpropagowanie Gminy Czyże i jej kulturowego dziedzictwa poprzez organizację imprez o szerszym zasięgu. Tym samym Gminny Ośrodek Kultury podejmuje działania stwarzające ofertę dla przybywających turystów, zwłaszcza podczas miesięcy wakacyjnych. W ramach statutowej działalności GOK jest głównym organizatorem gminnych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, organizuje konkursy plastyczne i wystawy twórczości. GOK służy pomocą w przygotowaniu wszelkich uroczystości. Spośród corocznie organizowanych bądź współorganizowanych wydarzeń przez GOK na szczególną uwagę zasługują:

- Kolędowanie zespołów lokalnych
- Festyn „Kupalinka“,
- Festyn „I tut żuwać ludzi“,
- Jesienne Spotkania z Folklorem Białoruskim,

- Festyn Archeologiczny w Zbuczu,
- Ferie zimowe i letnie,
- Dzień Dziecka, Dzień Babci i Kobiet,
- Pikniki rodzinne
- Warsztaty robienia wianków kupalskich oraz innych rękodzielniczych

Działalność ośrodka ma swoje korzenie w bogatej historii gminy i regionu. Jest dostosowywana do potrzeb i oczekiwań mieszkańców, na miarę istniejących zasobów kadrowych, finansowych i organizacyjnych. Stwarza możliwości edukacji artystycznej i rozwoju pasji oraz zainteresowań mieszkańców.

W gminie funkcjonują:

- Zespół Folklorystyczny „Czyżowianie” z Czyż - prezentujący folklor Podlasia, piosenki białoruskie, ukraińskie, polskie, grupy żeńskie i męskie
- Grupa Wokalna z Morza.
- Czyżowianki- zespół dziecięcy Szkoły Podstawowej w Czyżach

Wszystkie zespoły, kilkakrotnie prezentowały swój dorobek na antenie radiowej i telewizyjnej, a większość z nich swój repertuar ma zapisany na kasetach audio i płytach CD. Zespoły promują kulturę i gminę, biorą udział w wydarzeniach i konkursach lokalnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Aktywizowane jest również środowisko dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez udział w festiwalach i konkursach. Na co dzień dla dzieci udostępnione są świetlice, i miejsca do rozwoju zainteresowań. Baza ośrodka jest wykorzystywana również na terenie gminy do organizacji: szkoleń, spotkań oraz pokazów, ćwiczeń dla seniorów, zajęć dla mieszkańców. GOK współpracuje z Urzędem Gminy w Czyżach przy promocji walorów turystycznych gminy, przy organizacji imprez i wydarzeń ze Szkoła Podstawową oraz innymi jednostkami kulturalnymi z woj. podlaskiego. Biblioteka Publiczna Gminy wraz z Punktem Bibliotecznym w Klejnikach starają się być miejscem, odwiedzanym przez czytelników młodszych i starszych, zapewniając miejsce do czytania, korzystanie z materiałów na zajęcia i pisanie referatów. Biblioteka z Punktem jest włączona w strukturę Gminnego Ośrodka Kultury w Czyżach. Dostęp do biblioteki przystosowany jest dla czytelnika niepełnosprawnego. Biblioteka stale uzupełnia księgozbiór. Biblioteka oferuje czytelnikom nowości wydawnicze, literaturę piękną zagraniczną i polską dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularnonaukową z różnych dziedzin wiedzy, zbiory regionalne, literaturę obcojęzyczną, księgozbiór podręczny, lektury szkolne, opracowania lektur, książkę czytana /e-booki/, książki z dużymi literami dla dzieci, prasę w formie papierowej i elektronicznej. Biblioteka wdraża inne formy kulturalne o charakterze imprez, wydarzeń oraz cykliczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych; organizuje

spotkania autorskie, na których promowani są lokalni twórcy;. Na uwagę zasługują: zajęcia plastyczne, taneczne, językowe, podczas ferii zimowych dla dzieci i młodzieży, lekcje biblioteczne dla przedszkolaków i uczniów klas I-III, warsztaty dla dzieci, spotkania z autorem piszącym w języku polskim i białoruskim dla uczniów, wycieczki po gminie Czyże z pisarzem. Biblioteka Gminna współpracuje ze szkołą, parafiami i innymi instytucjami znajdującymi się na terenie gminy. Współpraca dotyczy też celowych projektów obszaru kultury: wydawnictw publikacji i książek o historii regionu i wsi gminnych między innymi z Fundacją Oni To My, Muzeum Białoruskim w Hajnówce, Fundacją Futurum. Biblioteka posiada kawiarenkę Internetową z bezpłatnym dostępem do Internetu i możliwością wydrukowania potrzebnych materiałów. W zasobach Biblioteki znajdują się publikacje dostępne dla mieszkańców związane ze zdrowiem, bezpieczeństwem.

XI. Oświata

W gminie Czyże w roku szkolnym 2022/2023 edukacja odbywała się w Szkole Podstawowej w Czyżach, gdzie nauką objętych było 73 dzieci w wieku szkolnym. Szkoła zapewnia naukę języka angielskiego, języka białoruskiego oraz języka rosyjskiego. Przy szkole działa świetlica dla dzieci i młodzieży, zapewniająca opiekę osobom dojeżdżającym i/lub dzieciom rodziców pracujących. Gmina zapewnia dowóz dzieci do szkoły, w 2023 r. dojeżdżało 61 uczniów i 29 przedszkolaków. Kadra zatrudniona to 22 nauczycieli oraz 10 pracowników administracyjnych i obsługi.

Obok podstawowych zadań edukacyjnych szkoła wypełnia też funkcje opiekuńcze oraz zapewnia aktywność fizyczną i rekreację na placach zabaw i boiskach. Zespół Boisk Sportowych „ORLIK” przy Szkole Podstawowej w Czyżach jest otwarty od 2018 r. Wszyscy zainteresowani (dzieci, młodzież i osoby starsze) mogą z niego korzystać. W placówce, oprócz realizowanej podstawy programowej dzieci i młodzież uczestniczyły w zajęciach dodatkowych w ramach kół zainteresowań: przedmiotowych, artystycznych, informatycznych, wyrównawczych.

W 2023 r. 10 uczniów otrzymało stypendia za osiągnięcia artystyczne.

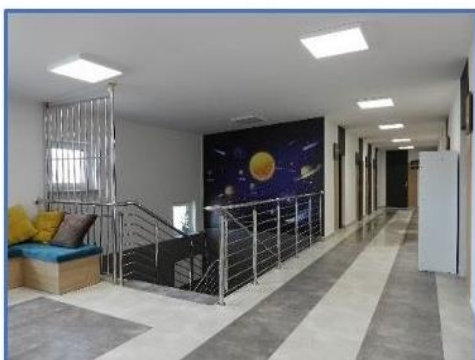
Oprócz kadry pedagogicznej przedmiotowej, SP w Czyżach zatrudnia niezbędnych specjalistów, w tym: pedagoga szkolnego, logopedę, terapeutów, psychologa i psychologa specjalnego. Wspomagają oni również edukację dzieci niepełnosprawnych w gminie. W celu wsparcia specjalistycznego dla uczniów, nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w ramach studiów podyplomowych i certyfikowanych szkoleń.

Rodzice i opiekunowie dzieci uczęszczających do przedszkola i szkoły angażują się w wiele działań. W podmiocie funkcjonowała w analizowanym okresie Rada Rodziców.

Szkoła posiada własną kuchnię i stołówkę, zapewnia podopiecznym ciepłe posiłki.

W gminie funkcjonują również 2 oddziały przedszkolne, 3-4 latków – 20 przedszkolaków oraz 5-6 latków – 13 przedszkolaków. W oddziałach przedszkolnych zatrudnionych jest 2 nauczycieli.

W 2023 roku nastąpiła modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Czyżach wraz z budową placu zabaw. Zakres robót obejmował: remont sal lekcyjnych, korytarza, klatki schodowej, sali gimnastycznej oraz kuchni i pomieszczeń socjalnych, dostawę i montaż wyposażenia, dostawę i montaż pomp ciepła powietrze-powietrze, wymianę instalacji elektrycznej, budowę placu zabaw.

XII. Ochotnicze Straże Pożarne

Na terenie gminy zarejestrowanych jest 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki ochotnicze typu S i M działają lokalnie, w obrębie swoich miejscowości i gminy, jednakże mogą być wykorzystane dla potrzeb dużych akcji prowadzonych poza ich terenem działania.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych zwane dalej OSP działają w następujących miejscowościach:

1. **OSP Czyże**, jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej, a także statutu, który określa zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej.

Jednostka wyposażona w następujące pojazdy: MAN TGM – pojazd ratowniczo gaśniczy,
FORD TRANSIT 350 M– pojazd ratowniczo gaśniczy.

Zarząd Jednostki:

PREZES	Jan Ochrymiuk
WICEPREZES/NACZELNIK	Janusz Białowieżec
SEKRETARZ	Piotr Stepaniuk
SKARBNIK	Andrzej Tychoniuk
GOSPODARZ	Mikołaj Bilkiewicz
CZŁONEK	Tomasz Zabrocki
CZŁONEK	Jan Karpiuk

Członkowie OSP: zwyczajni: 43 - w tym 41 mężczyzn i 2 kobiety.

Członkowie mogący brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo -gaśniczych: 19 osób.

Członkowie honorowi: 2 osoby.

W 2023 r. jednostka brała udział w 26 działaniach ratowniczo gaśniczych w tym:

- 15 pożarach,
- 11 razy w likwidacji miejscowych zagrożeń,
- odbyły się 2 wyjazdy gospodarcze,
- 2 członkowie OSP uczestniczyło w kursie konserwatorów sprzętu ratowniczego,

Na 2024 r. planowany jest zakup 12 hełmów strażackich oraz 4 sztuk mundurów galowych.

2. **OSP Klejniki**, jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. Funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej, a także statutu, który określa zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej.

Jednostka wyposażona w pojazd: STAR 266 – pojazd ratowniczo gaśniczy.

Zarząd Jednostki:

PREZES	Adam Baczyński
WICEPREZES/NACZELNIK	Andrzej Korniluk
SEKRETARZ	Mariusz Grygoruk
SKARBNIK	Arkadiusz Paszkowski
GOSPODARZ	Adam Baczyński
CZŁONEK	Jan Korniluk

Członkowie OSP: zwyczajni: 45 w tym 41 mężczyzn i 3 kobiety.

Członkowie mogący brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczo - gaśniczych: 11 osób.

Członkowie honorowi: 9 osób.

W 2023 r. jednostka brała udział w 8 działaniach ratowniczo gaśniczych w tym:

- 6 pożarach,
- 2 razy w likwidacji miejscowych zagrożeń,
- zakupiono wąż W-25 -3 sztuki, przełącznik 25/52 – 1 sztuka, widły 2 szt. siekiera 1 sztuka, oraz prowadnicę -1 sztuka.

3. **OSP Morze**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

W 2023 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.

OSP liczy 20 członków, prezes jednostki: Surel Jan

4. **OSP Zbucz**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

W 2023 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.

OSP liczy 18 członków, prezes jednostki: Plis Dariusz.

5. **OSP Szostakowo**, jednostka spoza Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

W 2023 r. jednostka nie brała udziału w działaniach ratowniczo gaśniczych.

OSP liczy 21 członków, prezes jednostki: Moroz Michał.

Wszystkie jednostki zarejestrowane są w KRS.

XIII. Realizacja uchwał Rady Gminy

W 2023 r. Rada Gminy w Czyżach podjęła 60 uchwał, z czego 32 zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego a 29 przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej. 5 uchwał zostało uznane przez Wojewodę Podlaskiego za nieważną. W okresie sprawozdawczym realizowane były zarówno ubiegłoroczne uchwały, jak i uchwały podjęte w latach poprzednich. Natomiast znaczna część uchwał podjętych na sesji w miesiącach: wrzesień - grudzień wykonywana jest dopiero w bieżącym roku. Sytuacja taka dotyczy uchwał, które ustaliły przepisy podatkowe oraz budżet gminy na 2023 rok.

Uchwały podjęte w 2023 roku:

- Nr XLVIII/279/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie zarządzenia wyborów sołtysów i członków rad sołeckich.
- Nr XLVIII/278/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego projektu Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa UNESCO Białowieża Forest.
- Nr XLVIII/277/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2024-2033.
- Nr XLVIII/276/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy Czyże na rok 2024.
- Nr XLVIII/275/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże lata 2023-2031.
- Nr XLVIII/274/2023 z dnia 27 grudnia 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.
- Nr XLVII/273/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia międzygminnego w sprawie zasad finansowania opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech.

- Nr XLVII/272/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego – zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności przyznanego w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028.
- Nr XLVII/271/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028.
- Nr XLVII/270/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028.
- Nr XLVII/269/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czyże.
- Nr XLVII/268/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia od Powiatu Hajnowskiego przez Gminę Czyże zadań w zakresie zarządzania drogami powiatowymi.
- Nr XLVII/267/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie odpowiedzi na petycję złożoną w dniu 12 września 2023 roku w sprawie przepisów Dyrektywy 2022/2555.
- Nr XLVII/266/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie odpowiedzi na petycję złożoną w dniu 30 października 2023 roku w sprawie podpisów elektronicznych.
- Nr XLVII/265/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie odpowiedzi na petycję złożoną w dniu 5 września 2023 roku o utworzenie Gminnej Straży Energetycznej.
- Nr XLVII/264/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie organizacji wspólnej obsługi przez Urząd Gminy Czyże.
- Nr XLVII/263/2023 z dnia 29 listopada 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.
- Nr XLVI/262/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie uchwalenia programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czyże w 2023 roku.
- Nr XLVI/261/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciela nieruchomości.
- Nr XLVI/260/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi usuwania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych lub

- osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych świadczonych na terenie Gminy Czyże.
- Nr XLVI/259/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie obniżenia ceny skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na 2024 rok.
 - Nr XLVI/258/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na 2024 rok.
 - Nr XLVI/257/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Prawosławnej p. w. Św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże.
 - Nr XLVI/256/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji Parafii Prawosławnej p.w. Zaśnięcia Najświętszej Bogarodzicy w Czyżach na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Czyże.
 - Nr XLVI/255/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2023-2031.
 - Nr XLVI/254/2023 z dnia 31 października 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.
 - Nr XLV/253/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości.
 - Nr XLV/252/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, położonych na terenie Gminy Czyże.
 - Nr XLV/251/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Czyże.
 - Nr XLV/250/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
 - Nr XLV/249/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2023-2031.
 - Nr XLV/248/2023 z dnia 7 września 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.
 - Nr XLIV/247/2023 z dnia 1 sierpnia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Czyżach.
 - Nr XLIV/246/2023 z dnia 1 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej w

formie dotacji celowej Gminie Miejskiej Hajnówka.

- Nr XLIV/245/2023 z dnia 1 sierpnia 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Hajnowskiemu.
- Nr XLIV/244/2023 z dnia 1 sierpnia 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.
- Nr XLIII/243/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie petycji dotyczącej przystąpienia do Sojuszu Pokojowego i o potwierdzenie sprzeciwu na połączenie Polski i Ukrainy w jedno państwo.
- Nr XLIII/242/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Czyżach
- Nr XLIII/241/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok
- Nr XLII/240/2023 z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie udzielenia absolutorium Wójtowi Gminy Czyże za 2022 rok
- Nr XLII/239/2023 z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2022 rok
- Nr XLII/238/2023 z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2023-2031
- Nr XLII/237/2023 z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok
- Nr XLII/236/2023 z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy Czyże wotum zaufania
- Nr XLI/235/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Czyże na lata 2022-2027
- Nr XLI/234/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czyże na lata 2023-2025
- Nr XLI/233/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia dotyczącego opracowania i wdrożenia strategii IIT Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia
- Nr XLI/232/2023 z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok
- Nr XL/231/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czyże w 2023 roku”
- Nr XL/230/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony

Środowiska dla Gminy Czyże na lata 2022-2025”

- Nr XL/229/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie funduszu sołeckiego
- Nr XL/228/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Województwu Podlaskiemu
- Nr XL/227/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czyże na lata 2023-2031
- Nr XL/226/2023 z dnia 23 marca 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok
- Nr XXXIX/225/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023
- Nr XXXIX/224/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023
- Nr XXXIX/223/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czyże na lata 2023-2025.
- Nr XXXIX/222/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2025.
- Nr XXXIX/221/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia stawki za 1 km przebiegu pojazdu na potrzeby obliczenia wysokości zwrotu kosztów jednorazowego przewozu dzieci i uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych.
- Nr XXXIX/220/2023 z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie zmian w budżecie gminy Czyże na 2023 rok.

XIV. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

A. Związki komunalne

Od 2006 roku Gmina Czyże jest członkiem **Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej**. Celem związku miało być wykonywanie zadań publicznych z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Związek powołał do życia spółkę EL-PI. Te plany zostały jednak z

czasem zweryfikowane i ostatecznie w styczniu 2018 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników zdecydowało o rozwiązaniu spółki i ogłoszeniu jej likwidacji. W 2021 r. działania związku skoncentrowały się na promocji gmin członkowskich.

Składka w 2023 r. wyniosła 943,50 zł.

B. Stowarzyszenia JST

W roku 2000 Gmina Czyże przystąpiła do Stowarzyszenia o nazwie **Związek Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego**. Celem związku jest wyartykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań gmin wiejskich, występowanie o ich uznanie oraz uzyskanie wpływu na tworzenie prawa i decyzje w regionie w dziedzinach będących żywotnym interesem gmin wiejskich. Związek realizuje swoje cele poprzez:

- a) zajmowanie stanowiska w kwestiach dotyczących ustroju, gospodarki i zasad organizacji gmin w skali krajowej,
- b) prowadzenie działalności wydawniczo-informacyjnej,
- c) delegowanie swoich przedstawicieli do organów państwowych i społecznych,
- d) inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących samorządu terytorialnego,
- e) organizowanie kształcenia i szkolenia przedstawicieli samorządu terytorialnego oraz pracowników samorządowych,
- f) podejmowanie działań na rzecz środowiska naturalnego,
- g) obronę praw swoich członków oraz innych gmin na ich wniosek,
- h) inne działania zmierzające do osiągnięcia celów Związku.

Składka w 2023 r. wyniosła 849,15zł.

Natomiast od roku 2002 roku Gmina Czyże współtworzy **Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska**. Celem działania stowarzyszenia jest wspieranie samorządności i reprezentowanie interesów stowarzyszonych jednostek oraz podejmowanie wspólnych działań na rzecz:

- 1) aktywizacji gospodarczej regionu i poprawy poziomu życia mieszkańców;
- 2) ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych;
- 3) rozwoju rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw ekologicznych i produkcji zdrowej żywności;
- 4) budowy zintegrowanego systemu zagospodarowania turystycznego regionu oraz rozwoju usług turystycznych i agroturystycznych;
- 5) promocji regionu oraz zachowania wartości przyrodniczych i kulturowych regionu;
- 6) rozwijania wszechstronnej, wzajemnej korzystnej współpracy transgranicznej z sąsiednimi

rejonami republiki Białoruś w ramach Euroregionu Puszcza Białowieska;

- 7) pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (ze szczególnym uwzględnieniem funduszy Unii Europejskiej) wspomagających realizację statutowych celów stowarzyszenia. Składka w 2023 r. wyniosła 7661 zł.

Gmina Czyże jest również członkiem stowarzyszenia **Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”**, do którego przystąpiła w 2006 roku. Stowarzyszenie o nazwie Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska” jest partnerstwem trójsektorowym skupiającym przedstawicieli: sektora publicznego, gospodarczego, społecznego i mieszkańców, jako podmioty zamieszkałe, prowadzące swoją działalność lub działania zgodne z celami Statutu stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska (§ 9) na obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju (LSR). Lokalna Grupa Działania funkcjonuje jako Stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów gmin wchodzących w skład LGD „PB”.

Celami działania LGD „PB” są:

- 1) opracowanie, aktualizacja i wdrożenie programów oraz przedsięwzięć służących rozwojowi obszarów gmin wchodzących w skład LGD „PB” w tym Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR);
- 2) realizacja LSR oraz wspieranie działań na rzecz realizacji LSR dla obszaru gmin wchodzących w skład LGD „PB”;
- 3) promocja obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich położonych w gminach wchodzących w skład LGD „PB”;
- 4) mobilizowanie ludności do aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich położonych w gminach wchodzących w skład LGD „PB”;
- 5) upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich, wiejsko-miejskich i miejskich;
- 6) działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych;
- 7) działanie na rzecz rozwoju turystyki;
- 8) popularyzacja i rozwój produkcji wyrobów regionalnych.

Składka w 2023 r. wyniosła 1887,00 zł.

C. Inne formy współdziałania

Od 2018 roku Gmina Czyże na mocy Uchwały Nr 19/2018 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki Wodociągi Podlaskie Spółka z o.o. z siedzibą w Białymstoku z dnia 11 czerwca 2018 r. została współnikiem Spółki i objęła 1 udział – o wartości 10 000, zł.

XV. Inne istotne działania wójta (w tym udział w różnych ciałach lokalnych, (powiatowych) i regionalnych)

Wójt ponadto jest zaangażowany w działalność społeczną reprezentując Gminę Czyże w Radzie Społecznej SP ZOZ w Hajnówce i w Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej.

XVI. Część analityczna (efekty działań prowadzonych w 2023 roku)

Budżet Gminy Czyże w 2023 roku, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Czyże Nr XXXVIII/217/2022 z dnia 28.12.2022 roku, zakładał:

- uzyskanie dochodów w kwocie 21 599 604,61 zł;
- realizację wydatków na poziomie 24 413 400,00 zł;
- pozyskanie przychodów w kwocie 2 998 795,39 zł;
- realizację rozchodów na poziomie 185 000,00 zł.

W wyniku wprowadzonych zmian w ciągu roku:

- plan dochodów wzrósł o 4 899 750,01 zł do kwoty 26 499 354,62 zł;
- plan wydatków wzrósł o 5 082 954,13 zł do kwoty 29 496 354,13 zł;
- plan przychodów wzrósł o 183 204,12 zł do kwoty 3 181 999,51 zł;
- plan rozchodów nie uległ zmianie.

W 2023 roku dochody ogółem wykonano w 75,47 % tj. na plan 26 499 354,62 zł wpłynęło 20 000 151,43 zł.

W poszczególnych działach przedstawia się to następująco:

Dochody bieżące

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 274 036,41 zł, zaś zrealizowane w kwocie

1 272 401,94 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,87%. Środki te:

- w rozdziale 01095 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 1 272 401,94 zł, co stanowi 99,87% planu rocznego wynoszącego 1 274 036,41 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 1 260 124,41 zł;
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 6 922,71 zł;
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 5 351,01 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 3,81 zł.

Dział 600 – Transport i łączność

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 62 764,98 zł, zaś zrealizowane w kwocie 54 072,06 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 86,15%. Środki te:

- w rozdziale 60004 Lokalny transport zbiorowy zrealizowano w kwocie 42 100,96 zł, co stanowi 83,26% planu rocznego wynoszącego 50 563,98 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 40 021,96 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 2 079,00 zł.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne zrealizowano w kwocie 11 971,10 zł, co stanowi 98,12% planu rocznego wynoszącego 12 201,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw w kwocie 10 552,55 zł;
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 1 418,54 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 0,01 zł.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 96 041,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 98 759,16 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 102,83%. Środki te:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami zrealizowano w kwocie 92 428,93 zł, co stanowi 101,64% planu rocznego wynoszącego 90 941,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 87 876,06 zł;
 - wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 3 947,02 zł;

- wpływy z różnych dochodów w kwocie 600,00 zł;
- wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 5,85 zł.
- w rozdziale 70007 Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy zrealizowano w kwocie 6 330,23 zł, co stanowi 124,12% planu rocznego wynoszącego 5 100,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 6 330,23 zł.

Dział 750 – Administracja publiczna

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 23 659,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 25 054,54 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 105,90%. Środki te:

- w rozdziale 75011 Urzędy wojewódzkie zrealizowano w kwocie 18 960,55 zł, co stanowi 100,01% planu rocznego wynoszącego 18 959,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 18 959,00 zł;
 - dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 1,55 zł.
- w rozdziale 75023 Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu) zrealizowano w kwocie 1 754,59 zł, co stanowi 125,33% planu rocznego wynoszącego 1 400,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 1 414,59 zł;
 - wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych w kwocie 340,00 zł.
- w rozdziale 75095 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 4 339,40 zł, co stanowi 131,50% planu rocznego wynoszącego 3 300,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 2 705,00 zł;
 - wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień w kwocie 1 634,40 zł;

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 33 038,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 33 038,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,00%. Środki te:

- w rozdziale 75101 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa zrealizowano w kwocie 435,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 435,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 435,00 zł.
- w rozdziale 75108 Wybory do Sejmu i Senatu zrealizowano w kwocie 32 391,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 32 391,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 32 391,00 zł.
- w rozdziale 75110 Referenda ogólnokrajowe i konstytucyjne zrealizowano w kwocie 212,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 212,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 212,00 zł.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 4 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 4 000,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,00%. Środki te:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne zrealizowano w kwocie 4 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 4 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących w kwocie 4 000,00 zł.

Dział 756 – Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 183 239,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 141 161,81 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 98,68%. Środki te:

- w rozdziale 75601 Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych zrealizowano w kwocie 3 872,00 zł, co stanowi 154,88% planu rocznego wynoszącego 2 500,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej w kwocie 3 872,00 zł.
- w rozdziale 75615 Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od czynności cywilnoprawnych, podatków i opłat lokalnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych zrealizowano w kwocie 508 347,71 zł, co stanowi 102,41% planu rocznego wynoszącego 496 372,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku od nieruchomości w kwocie 389 258,63 zł;
 - wpływy z podatku rolnego w kwocie 102 092,00 zł;
 - wpływy z podatku leśnego w kwocie 15 410,00 zł;
 - wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 1 564,08 zł;
 - wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych w kwocie 23,00 zł.
- w rozdziale 75616 Wpływy z podatku rolnego, podatku leśnego, podatku od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilno-prawnych oraz podatków i opłat lokalnych od osób fizycznych zrealizowano w kwocie 1 714 681,06 zł, co stanowi 96,90% planu rocznego wynoszącego 1 769 593,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku rolnego w kwocie 1 123 152,16 zł;

- wpływy z podatku od nieruchomości w kwocie 348 116,21 zł;
- wpływy z podatku od spadków i darowizn w kwocie 129 274,00 zł;
- wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych w kwocie 68 858,00 zł;
- wpływy z podatku leśnego w kwocie 42 446,00 zł;
- wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 2 834,69 zł;
- w rozdziale 75618 Wpływy z innych opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego na podstawie ustaw zrealizowano w kwocie 49 212,04 zł, co stanowi 98,97% planu rocznego wynoszącego 49 725,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w kwocie 18 936,93 zł;
 - wpływy z opłaty skarbowej w kwocie 13 928,00 zł;
 - wpływy z opłaty eksploatacyjnej w kwocie 11 503,26 zł;
 - wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym w kwocie 4 843,85 zł.
- w rozdziale 75621 Udziały gmin w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa zrealizowano w kwocie 865 049,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 865 049,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych w kwocie 861 481,00 zł;
 - wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych w kwocie 3 568,00 zł.

Dział 758 – Różne rozliczenia

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 4 765 180,95 zł, zaś zrealizowane w kwocie 4 837 101,98 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 101,51%. Środki te:

- w rozdziale 75801 Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zrealizowano w kwocie 1 678 226,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 678 226,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - subwencje ogólne z budżetu państwa w kwocie 1 678 226,00 zł.
- w rozdziale 75802 Uzupełnienie subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zrealizowano w kwocie 1 628 264,95 zł, co stanowi 103,96% planu rocznego wynoszącego 1 566 264,95 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki na uzupełnienie dochodów gmin w kwocie 1 628 264,95 zł.
- w rozdziale 75807 Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin zrealizowano w kwocie 1 474 499,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 474 499,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - subwencje ogólne z budżetu państwa w kwocie 1 474 499,00 zł.
- w rozdziale 75814 Różne rozliczenia finansowe zrealizowano w kwocie 56 112,03 zł, co stanowi 121,48% planu rocznego wynoszącego 46 191,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 54 921,03 zł;
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 1 191,00 zł.

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 75 941,70 zł, zaś zrealizowane w kwocie 72 878,01 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 95,97%. Środki te:

- w rozdziale 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych zrealizowano w kwocie 61 729,03 zł, co stanowi 95,59% planu rocznego wynoszącego 64 576,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 38 576,00 zł;
 - wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów, związków metropolitalnych na dofinansowanie zadań bieżących w kwocie 23 153,03 zł.
- w rozdziale 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych zrealizowano w kwocie 9 643,98 zł, co stanowi 97,80% planu rocznego wynoszącego 9 860,70 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 9 643,98 zł.
- w rozdziale 80195 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 1 505,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 505,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 1 505,00 zł.

Dział 852 – Pomoc społeczna

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 259 377,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 256 782,04 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,00%. Środki te:

- w rozdziale 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej zrealizowano w kwocie 3 021,72 zł, co stanowi 99,99% planu rocznego wynoszącego 3 022,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 3 021,72 zł.
- w rozdziale 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zrealizowano w kwocie 48 995,60 zł, co stanowi 99,99% planu rocznego wynoszącego 49 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 48 995,60 zł.
- w rozdziale 85216 Zasiłki stałe zrealizowano w kwocie 43 311,84 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 43 312,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 43 311,84 zł.

- w rozdziale 85219 Ośrodki pomocy społecznej zrealizowano w kwocie 83 759,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 83 759,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 83 759,00 zł.
- w rozdziale 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze zrealizowano w kwocie 46 493,88 zł, co stanowi 94,72% planu rocznego wynoszącego 49 084,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w kwocie 45 779,00 zł;
 - wpływy z usług w kwocie 714,88 zł.
- w rozdziale 85230 Pomoc w zakresie dożywiania zrealizowano w kwocie 31 200,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 31 200,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 31 200,00 zł.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 95 377,05 zł, zaś zrealizowane w kwocie 81 324,48 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 85,27%. Środki te:

- w rozdziale 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zrealizowano w kwocie 3 701,00 zł, co stanowi 87,08% planu rocznego wynoszącego 4 250,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 3 701,00 zł.
- w rozdziale 85395 Pozostała działalność zrealizowano w kwocie 77 623,48 zł, co stanowi 85,18% planu rocznego wynoszącego 91 127,05 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych dochodów w kwocie 65 939,00 zł;
 - środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 7 604,05 zł;
 - środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 w kwocie 4 080,00 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 0,43 zł.

Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 10 940,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 10 935,88 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 99,96%. Środki te:

- w rozdziale 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym zrealizowano w kwocie 10 935,88 zł, co stanowi 99,96% planu rocznego wynoszącego 10 940,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych) w kwocie 10 935,88 zł.

Dział 855 – Rodzina

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 701 419,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 674 731,42 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 96,20%. Środki te:

- w rozdziale 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego zrealizowano w kwocie 654 488,53 zł, co stanowi 96,13% planu rocznego wynoszącego 680 837,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 649 283,49 zł;
 - dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 5 205,04 zł;
- w rozdziale 85503 Karta Dużej Rodziny zrealizowano w kwocie 444,30 zł, co stanowi 100,29% planu rocznego wynoszącego 443,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 443,00 zł;
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 1,30 zł.
- w rozdziale 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów zrealizowano w kwocie 19 798,59 zł, co stanowi 98,31% planu rocznego wynoszącego 20 139,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami w kwocie 19 798,59 zł.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 523 072,31 zł, zaś zrealizowane w kwocie 527 637,23 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 100,87%. Środki te:

- w rozdziale 90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód zrealizowano w kwocie 58 074,26 zł, co stanowi 113,76% planu rocznego wynoszącego 51 050,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z usług w kwocie 58 025,99 zł;
 - wpływy z pozostałych odsetek w kwocie 48,27 zł.
- w rozdziale 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi zrealizowano w kwocie 452 631,49 zł, co stanowi 99,62% planu rocznego wynoszącego 454 366,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw w kwocie 452 213,99 zł;
 - wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat w kwocie 417,50 zł.
- w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu zrealizowano w kwocie 16 656,31 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 16 656,31 zł. Na niniejszą wartość składają się:

- środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w kwocie 16 656,31 zł.
- w rozdziale 90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska zrealizowano w kwocie 275,17 zł, co stanowi 27,52% planu rocznego wynoszącego 1 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z różnych opłat w kwocie 275,13 zł;
 - wpływy z opłaty produktowej w kwocie 0,04 zł.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Dochody bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 18 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 24 070,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów bieżących wyniósł 133,72%. Środki te:

- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby zrealizowano w kwocie 24 070,00 zł, co stanowi 133,72% planu rocznego wynoszącego 18 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w kwocie 24 070,00 zł.

Dochody majątkowe

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 79 878,05 zł, zaś zrealizowane w kwocie 79 878,05 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 100,00%. Środki te:

- w rozdziale 01043 Infrastruktura wodociągowa wsi zrealizowano w kwocie 79 878,05 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 79 878,05 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - dotacja celowa w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w kwocie 79 878,05 zł.

Dział 600 – Transport i łączność

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 10 881 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 5 371 000,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 49,36%. Środki te:

- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne zrealizowano w kwocie 5 371 000,00 zł, co stanowi 49,36% planu rocznego wynoszącego 10 881 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 4 845 000,00 zł;

- dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych w kwocie 526 000,00 zł.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 40 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 52 778,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 131,95%. Środki te:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami zrealizowano w kwocie 52 778,00 zł, co stanowi 131,95% planu rocznego wynoszącego 40 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 52 778,00 zł.

Dział 750 – Administracja publiczna

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 592 472,31 zł, zaś zrealizowane w kwocie 0,00 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 0,00%. Środki te:

- w rozdziale 75095 Pozostała działalność w kwocie 592 472,31 zł;

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 020 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 833 457,75 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 81,71%. Środki te:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne zrealizowano w kwocie 833 457,75 zł, co stanowi 81,71% planu rocznego wynoszącego 1 020 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 833 457,75 zł.

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 911 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 759 661,24 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 92,08%. Środki te:

- w rozdziale 80101 Szkoły podstawowe zrealizowano w kwocie 1 759 661,24 zł, co stanowi 92,08% planu rocznego wynoszącego 1 911 000,00 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 1 759 661,24 zł.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Dochody majątkowe w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 848 917,86 zł, zaś zrealizowane w kwocie 789 427,86 zł, w rezultacie stopień realizacji dochodów majątkowych wyniósł 92,99%. Środki te:

- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby zrealizowano w kwocie 789 427,86 zł, co stanowi 92,99% planu rocznego wynoszącego 848 917,86 zł. Na niniejszą wartość składają się:
 - środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych w kwocie 534 650,00 zł;
 - dotacja celowa w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w kwocie 253 917,86 zł;
 - wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w kwocie 860,00 zł.

W 2023 roku wydatki wykonano w 73,84 %, tj. na plan 29 496 354,13 zł wydatkowano 21 779 560,74 zł.

W poszczególnych działach przedstawia się następująco:

Wydatki bieżące

Dział 010 – Rolnictwo i łowiectwo

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 329 264,41 zł, zaś zrealizowane w kwocie 1 326 820,12 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,82%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 01030 Izby rolnicze wydatkowano kwotę 24 511,72 zł, co stanowi 99,48% planu rocznego wynoszącego 24 640,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wpłaty gmin na rzecz izb rolniczych w wysokości 2% uzyskanych wpływów z podatku rolnego w kwocie 24 511,72 zł.
- w rozdziale 01044 Infrastruktura sanitacyjna wsi wydatkowano kwotę 42 183,99 zł, co stanowi 94,80% planu rocznego wynoszącego 44 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 28 873,46 zł;
 - różne opłaty i składki (za zajęcie pasa drogowego) w kwocie 13 310,53 zł.
- w rozdziale 01095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 1 260 124,41 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 1 260 124,41 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na wypłatę i obsługę związaną ze zwrotem podatku akcyzowego producentom rolnym w tym:
 - różne opłaty i składki (wypłata zwrotu podatku akcyzowego rolnikom) w kwocie 1 235 416,09 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 11 567,95 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 8 477,92 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 3 900,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 666,90 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 95,55 zł.

Dział 600 – Transport i łączność

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 1 519 410,03 zł, zaś zrealizowane w kwocie 549 372,87 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 36,16%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 60004 Lokalny transport zbiorowy wydatkowano kwotę 64 079,00 zł, co stanowi 75,23% planu rocznego wynoszącego 85 175,39 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 64 079,00 zł.
- w rozdziale 60014 Drogi publiczne powiatowe wydatkowano kwotę 146 289,62 zł, co stanowi 14,15% planu rocznego wynoszącego 1 034 092,50 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących w kwocie 146 289,62 zł.
- w rozdziale 60016 Drogi publiczne gminne wydatkowano kwotę 339 004,25 zł, co stanowi 84,72% planu rocznego wynoszącego 400 142,14 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług remontowych w kwocie 227 008,80 zł; w tym remonty przepustów, remont drogi w Klejnikach kol. Buryckie, gospólka
 - zakup usług pozostałych w kwocie 102 699,31 zł; w tym odkrzaczanie mechaniczne dróg gminnych, odśnieżanie, profilowanie dróg gminnych
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 9 296,14 zł tj. paliwo do ciągnika.

Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 39 000,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 31 860,80 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 81,69%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami wydatkowano kwotę 31 860,80 zł, co stanowi 81,69% planu rocznego wynoszącego 39 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 27 105,40 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 4 291,00 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 464,40 zł.

Dział 710 – Działalność usługowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 22 470,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 12 697,84 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 56,51%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 71004 Plany zagospodarowania przestrzennego wydatkowano kwotę 10 062,94 zł, co stanowi 87,50% planu rocznego wynoszącego 11 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 8 365,00 zł; za projekty decyzji o warunkach zabudowy
 - zakup usług pozostałych w kwocie 1 697,94 zł praca powiatowej Komisji Urbanistycznej

- w rozdziale 71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii wydatkowano kwotę 2 634,90 zł, co stanowi 26,35% planu rocznego wynoszącego 10 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 634,90 zł.
- w rozdziale 71095 Pozostała działalność zaplanowano 970,00 zł;

Dział 750 – Administracja publiczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 190 477,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 126 241,61 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 97,07%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75011 Urzędy wojewódzkie wydatkowano kwotę 121 566,98 zł, co stanowi 90,34% planu rocznego wynoszącego 134 560,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 82 954,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 15 230,24 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 13 100,24 zł licencja na oprogramowanie;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 6 111,84 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 1 788,66 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 1 211,60 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 720,76 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 350,00 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 99,64 zł.
- w rozdziale 75022 Rady gmin (miast i miast na prawach powiatu) wydatkowano kwotę 119 765,00 zł, co stanowi 94,65% planu rocznego wynoszącego 126 530,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 115 750,00 zł tj. diety radnym
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 370,21 zł; -licencja na program do głosowania
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 644,79 zł.
- w rozdziale 75023 Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu) wydatkowano kwotę 1 715 858,71 zł, co stanowi 97,79% planu rocznego wynoszącego 1 754 698,56 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 1 087 160,71 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 194 016,98 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 91 435,72 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 91 251,04 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 69 678,56 zł;
 - zakup usług remontowych w kwocie 47 603,21 zł;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 32 720,00 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 27 867,24 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 26 830,42 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 17 893,86 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 10 718,05 zł;

- opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 7 060,29 zł;
- zakup energii w kwocie 5 050,18 zł;
- różne opłaty i składki w kwocie 3 436,68 zł;
- wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 2 478,77 zł;
- zakup usług zdrowotnych w kwocie 657,00 zł;
- w rozdziale 75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego wydatkowano kwotę 13 919,92 zł, co stanowi 76,91% planu rocznego wynoszącego 18 100,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 9 484,47 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 4 435,45 zł.
- w rozdziale 75095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 155 131,00 zł, co stanowi 99,07% planu rocznego wynoszącego 156 588,44 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 64 209,35 zł;
 - wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w kwocie 49 111,00 zł- inkaso sołtysom od zabranego podatku;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 11 400,00 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 11 340,65 zł- składki członkowskie ZGRPB, SSEPB, LGD, ZGWWP;
 - dotacja celowa na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących w kwocie 11 070,00 zł;
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 8 000,00 zł- diety sołtysom.

Dział 751 – Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 33 038,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 33 038,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 100,00%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75101 Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa wydatkowano kwotę 435,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 435,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 435,00 zł.
- w rozdziale 75108 Wybory do Sejmu i Senatu wydatkowano kwotę 32 391,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 32 391,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 19 440,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 5 745,70 zł;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 5 100,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 872,10 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 785,00 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 360,00 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 88,20 zł.

- w rozdziale 75110 Referenda ogólnokrajowe i konstytucyjne wydatkowano kwotę 212,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 212,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 172,00 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 40,00 zł.

Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 98 800,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 83 239,36 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 84,25%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75412 Ochotnicze straże pożarne wydatkowano kwotę 83 239,36 zł, co stanowi 84,25% planu rocznego wynoszącego 98 800,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 28 800,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 21 046,29 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 18 117,01 zł;
 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych w kwocie 6 632,00 zł; za udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych
 - zakup energii w kwocie 3 859,06 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 2 796,00 zł; ubezpieczenie strażaków i pojazdów OSP
 - zakup usług zdrowotnych w kwocie 1 989,00 zł.

Dział 757 – Obsługa długu publicznego

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 37 200,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 36 855,60 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,07%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75702 Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki wydatkowano kwotę 36 855,60 zł, co stanowi 99,07% planu rocznego wynoszącego 37 200,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - odsetki od samorządowych papierów wartościowych lub zaciągniętych przez jednostkę samorządu terytorialnego kredytów i pożyczek w kwocie 36 855,60 zł.

Dział 758 – Różne rozliczenia

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 73 900,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 25 699,00 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 34,78%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 75814 Różne rozliczenia finansowe wydatkowano kwotę 25 699,00 zł, co stanowi 88,92% planu rocznego wynoszącego 28 900,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - podatek od towarów i usług (VAT) w kwocie 25 699,00 zł.

- w rozdziale 75818 Rezerwy ogólne i celowe zaplanowano 45 000,00 zł;

Dział 801 – Oświata i wychowanie

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 308 722,66 zł, zaś zrealizowane w kwocie 3 285 095,94 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,29%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 80101 Szkoły podstawowe wydatkowano kwotę 2 430 201,60 zł, co stanowi 99,47% planu rocznego wynoszącego 2 443 203,84 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 1 404 049,34 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 323 986,62 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 239 279,28 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 107 615,03 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 97 578,75 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 88 110,02 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 47 752,44 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 33 351,59 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 23 457,15 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne obsługi w kwocie 20 971,58 zł;
 - nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 18 358,61 zł;
 - zakup energii w kwocie 18 152,93 zł;
 - opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 2 788,06 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 2 713,00 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 947,20 zł;
 - zakup usług zdrowotnych w kwocie 940,00 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 150,00 zł;
- w rozdziale 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych wydatkowano kwotę 251 226,02 zł, co stanowi 99,95% planu rocznego wynoszącego 251 362,46 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 128 831,02 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 47 120,00 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 33 968,00 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 9 174,57 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 9 160,29 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 9 029,96 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 4 770,65 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne obsługi w kwocie 3 318,37 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 2 639,50 zł;
 - nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 2 250,00 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 963,66 zł;
- w rozdziale 80104 Przedszkola wydatkowano kwotę 49 716,18 zł, co stanowi 99,83% planu rocznego wynoszącego 49 800,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:

- zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 49 716,18 zł- pokrycie kosztów wychowania przedszkolnego.
- w rozdziale 80107 Świetlice szkolne wydatkowano kwotę 107 427,67 zł, co stanowi 99,98% planu rocznego wynoszącego 107 450,53 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 77 658,69 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 12 369,98 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 5 246,96 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 4 726,06 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 4 675,30 zł;
 - nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 2 250,00 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 500,68 zł;
- w rozdziale 80113 Dowożenie uczniów do szkół wydatkowano kwotę 173 478,66 zł, co stanowi 99,70% planu rocznego wynoszącego 173 992,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 173 478,66 zł.
- w rozdziale 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli wydatkowano kwotę 8 489,00 zł, co stanowi 97,92% planu rocznego wynoszącego 8 669,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 8 489,00 zł;
- w rozdziale 80148 Stołówki szkolne i przedszkolne wydatkowano kwotę 217 203,40 zł, co stanowi 98,02% planu rocznego wynoszącego 221 598,13 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 170 719,83 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 26 864,77 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 11 402,07 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 5 365,97 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 2 634,76 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 216,00 zł;
- w rozdziale 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych wydatkowano kwotę 9 643,98 zł, co stanowi 97,80% planu rocznego wynoszącego 9 860,70 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup środków dydaktycznych i książek w kwocie 9 548,50 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 95,48 zł.
- w rozdziale 80195 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 37 709,43 zł, co stanowi 88,13% planu rocznego wynoszącego 42 786,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 36 517,56 zł za koszty dojazdu uczniów niepełnosprawnych do szkół;
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 982,42 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 209,45 zł;

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 31 772,12 zł, zaś zrealizowane w kwocie 21 179,93 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 66,66%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85153 Zwalczanie narkomanii wydatkowano kwotę 682,00 zł, co stanowi 68,20% planu rocznego wynoszącego 1 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 682,00 zł.tj. opłacenie części kwoty spektaklu profilaktycznego na temat zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i przemocą przeznaczony dla uczniów klas VI-VIII szkoły Podstawowej w Czyżach.
- w rozdziale 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi wydatkowano kwotę 20 497,93 zł, co stanowi 66,61% planu rocznego wynoszącego 30 772,12 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 11 325,00 zł; tj. wynagrodzenie psychoterapeutki , wynagrodzenie członków GKRPA w Czyżach.
 - zakup usług pozostałych w kwocie 4 999,66 zł; w tym film interaktywny na temat przemocy rówieśniczej w ramach kampanii „, Przemoc- otwórz się na pomoc” który został zamieszczony na stronie internetowej urzędu, dofinansowanie pikniku rodzinnego w Klejnikach.
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 2 773,27 zł; w tym min zakup materiałów edukacyjnych do realizacji programu profilaktycznego „, Niewidzialne rany”, dofinansowanie choinki Parafialnej w Kuraszewie, zakup materiałów z napisem „, Stop Przemocy”
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 1 400,00 zł;

Dział 852 – Pomoc społeczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 687 545,80 zł, zaś zrealizowane w kwocie 650 594,63 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 94,63%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85202 Domy pomocy społecznej wydatkowano kwotę 113 073,29 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 113 075,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 113 073,29 zł. tj opłacenie pobytu trzech mieszkańców gminy w DPS w Garbarach.
- w rozdziale 85203 Ośrodki wsparcia wydatkowano kwotę 17 833,89 zł, co stanowi 92,00% planu rocznego wynoszącego 19 385,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 11 892,40 zł;
 - zakup energii w kwocie 4 600,19 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 341,30 zł.
- w rozdziale 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wydatkowano kwotę 400,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 400,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 400,00 zł.
- w rozdziale 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej wydatkowano kwotę 3 021,72 zł, co stanowi 99,99% planu rocznego wynoszącego 3 022,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 3 021,72 zł.

- w rozdziale 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wydatkowano kwotę 57 595,60 zł, co stanowi 99,99% planu rocznego wynoszącego 57 600,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 57 595,60 zł.
- w rozdziale 85216 Zasiłki stałe wydatkowano kwotę 43 311,84 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 43 312,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 43 311,84 zł.
- w rozdziale 85219 Ośrodki pomocy społecznej wydatkowano kwotę 326 103,29 zł, co stanowi 91,04% planu rocznego wynoszącego 358 191,80 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 227 810,50 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 43 545,90 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 15 055,29 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 11 576,39 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 9 160,10 zł;
 - odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w kwocie 8 943,30 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 4 262,54 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 2 907,95 zł;
 - opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 1 098,83 zł;
 - szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej w kwocie 600,00 zł;
 - podatek od nieruchomości w kwocie 497,00 zł;
 - wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń w kwocie 442,49 zł;
 - zakup usług zdrowotnych w kwocie 203,00 zł.
- w rozdziale 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze wydatkowano kwotę 50 255,00 zł, co stanowi 93,83% planu rocznego wynoszącego 53 560,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na realizację projektu „ Skuteczne Ośrodki Pomocy Społecznej w Euroregionie Puszczy Białowieskiej”:
 - wynagrodzenia bezosobowe w kwocie 30 677,87 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 12 932,45 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 5 215,93 zł;
 - świadczenia społeczne w kwocie 1 200,00 zł;
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 228,75 zł.
- w rozdziale 85230 Pomoc w zakresie dożywiania wydatkowano kwotę 39 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 39 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na realizację programu „ Pomoc państwa w zakresie dożywiania”:
 - świadczenia społeczne w kwocie 39 000,00 zł.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 210 352,05 zł, zaś zrealizowane w kwocie 197 579,79 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 93,93%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85395 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 197 579,79 zł, co stanowi 93,93% planu rocznego wynoszącego 210 352,05 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 146 809,74 zł- zakup węgla dla gospodarstw domowych
 - zakup usług pozostałych w kwocie 39 166,00 zł za transport i dystrybucję węgla
 - świadczenia związane z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 7 200,00 zł;
 - świadczenia społeczne w kwocie 4 000,00 zł wypłata dodatków elektrycznych
 - świadczenia społeczne wypłacane obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP w kwocie 300,00 zł;
 - zakup usług związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w kwocie 54,00 zł;
 - zakup towarów (w szczególności materiałów, leków, żywności) w związku z pomocą obywatelom Ukrainy w kwocie 50,05 zł.

Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 15 140,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 14 150,98 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 93,47%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym wydatkowano kwotę 14 150,98 zł, co stanowi 93,47% planu rocznego wynoszącego 15 140,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - stypendia dla uczniów w kwocie 14 150,98 zł.

Dział 855 – Rodzina

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 699 735,20 zł, zaś zrealizowane w kwocie 686 990,26 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 98,18%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano kwotę 666 672,47 zł, co stanowi 98,17% planu rocznego wynoszącego 679 077,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - świadczenia społeczne w kwocie 561 267,31 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 74 281,09 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 26 424,00 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 650,50 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 1 449,57 zł;
 - opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych w kwocie 600,00 zł;
- w rozdziale 85503 Karta Dużej Rodziny wydatkowano kwotę 519,20 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 519,20 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 443,00 zł;
 - zwrot niewykorzystanych dotacji oraz płatności w kwocie 76,20 zł.

- w rozdziale 85513 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów wydatkowano kwotę 19 798,59 zł, co stanowi 98,31% planu rocznego wynoszącego 20 139,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 19 798,59 zł.

Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 763 573,36 zł, zaś zrealizowane w kwocie 637 649,12 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 83,51%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód wydatkowano kwotę 30 565,46 zł, co stanowi 75,22% planu rocznego wynoszącego 40 633,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 23 723,46 zł zakup oleju napędowego do ciągnika
 - zakup usług pozostałych w kwocie 5 565,75 zł za badanie wód opadowych i wód podziemnych z pizometrów;
 - różne opłaty i składki w kwocie 1 276,25 zł.
- w rozdziale 90002 Gospodarka odpadami komunalnymi wydatkowano kwotę 360 707,33 zł, co stanowi 85,54% planu rocznego wynoszącego 421 665,05 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 337 671,98 zł; tj. odbieranie odpadów od gospodarstw domowych,
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 16 672,35 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 2 838,32 zł;
 - kary, odszkodowania i grzywny wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych w kwocie 2 378,00 zł za nieosiągnięcie w 2021 roku wymaganego poziomu recyklingu
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 740,00 zł za pojemniki na zużyte baterie i przeterminowane leki
 - składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 406,68 zł;

Zgodnie z art. 6r ust. 2 ustaw z dnia 23 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2519 z późn. zm.), z pobranych opłat za gospodarowania odpadami komunalnymi, gmina pokryła koszty funkcjonowania systemu Gospodarki odpadami komunalnymi w okresie od 01.01.2023 r. do 30.12.2023 r. w wysokości 358 329,33 zł.

Koszty te obejmują: ✓ odbieranie, transport, zbieranie, odzysk i unieszkodliwienie odpadów komunalnych w wysokości 337 671,68 zł (podstawa prawna art. 6r. ust. 2, pkt 1 u.c.p.g);

✓ tworzenie i utrzymanie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w wysokości 51 255,00 zł (podstawa prawna art. 6r. ust. 2, pkt 2 u.c.p.g);

✓ obsługa administracyjna w wysokości 20 657,35 zł (podstawa prawna art. 6r. ust. 2, pkt 3 u.c.p.g).

- w rozdziale 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano kwotę 14 877,93 zł, co stanowi 84,17% planu rocznego wynoszącego 17 675,31 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 7 933,38 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 4 374,57 zł;
 - składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 356,61 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 1 019,00 zł opłata za korzystanie ze środowiska

- składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy w kwocie 194,37 zł.
- w rozdziale 90013 Schroniska dla zwierząt wydatkowano kwotę 29 724,31 zł, co stanowi 90,07% planu rocznego wynoszącego 33 000,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - różne opłaty i składki w kwocie 27 600,00 zł tj opłata stała za odławianie i transport bezpańskich psów, za odłowienie psów;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 069,75 zł sterylizacja/ kastracja psów i kotów;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 54,56 zł. zakup karmy dla bezdomnych kotów;
- w rozdziale 90015 Oświetlenie ulic, placów i dróg wydatkowano kwotę 75 030,69 zł, co stanowi 71,42% planu rocznego wynoszącego 105 050,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 72 569,23 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 2 461,46 zł;- naprawa uszkodzonych linii oświetlenia ulicznego.
- w rozdziale 90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami wydatkowano kwotę 30 121,65 zł, co stanowi 88,28% planu rocznego wynoszącego 34 122,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup usług pozostałych w kwocie 30 121,65 zł. tym usuwanie azbestu 24 839,40 zł.
- w rozdziale 90095 Pozostała działalność wydatkowano kwotę 96 621,75 zł, co stanowi 86,71% planu rocznego wynoszącego 111 428,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - podatek od nieruchomości w kwocie 82 016,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 7 401,04 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 6 829,71 zł;
 - pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 312,00 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 63,00 zł.

Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 471 678,25 zł, zaś zrealizowane w kwocie 469 936,09 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 99,63%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury zaplanowano 1 000,00 zł;
- w rozdziale 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby wydatkowano kwotę 373 843,09 zł, co stanowi 99,80% planu rocznego wynoszącego 374 585,25 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury w kwocie 312 195,00 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 30 543,51 zł olej grzewczy do świetlicy w Czyżach;
 - zakup usług remontowych w kwocie 25 075,40 zł remont zadaszienia przy świetlicy w Kamieniu,
 - zakup usług pozostałych w kwocie 6 029,18 zł za zwiększenie mocy instalacji elektrycznej w świetlicach Czyże i Kamień
- w rozdziale 92116 Biblioteki wydatkowano kwotę 96 093,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego wynoszącego 96 093,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacja podmiotowa z budżetu dla samorządowej instytucji kultury w kwocie 96 093,00 zł.

Dział 926 – Kultura fizyczna

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 3 500,00 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 891,70 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 82,62%. Środki te przeznaczono następująco:

- w rozdziale 92601 Obiekty sportowe wydatkowano kwotę 2 891,70 zł, co stanowi 82,62% planu rocznego wynoszącego 3 500,00 zł. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - zakup energii w kwocie 2 891,70 zł;

Wydatki majątkowe

Dział 010 wydatkowano 149 850,00 zł na:

- Przebudowa z rozbudową Stacji Uzdatniania Wody oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej- rozbudowa sieci i budowa przyłączy w Gminie Czyże I etap /realizacja 2023-2024/
- Przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn., Remont oczyszczalni ścieków w miejscowości Czyże”

Dział 600 wydatkowano 6 409 808,70 zł na :

Przygotowanie dokumentacji technicznej na przebudowę przepustu poprzecznego na drodze powiatowej Nr 1620B w miejscowości Kuraszewo

Przebudowa przepustu poprzecznego (zjazdu z drogi gminnej) z drogi powiatowej Nr 1602B w miejscowości Morze

Modernizacja dróg gminnych Osówka-Kojły (Nr 107227B) oraz Kuraszewo-Rzepiska (Nr 107223B)

Modernizacja drogi gminnej Kojły - Lady

Dział 750 wydatkowano 691 356,17 zł na:

Rozwój usług elektronicznych w Urzędzie Gminy Czyże

Dział 754 wydatkowano 1 005 793,53 zł na:

Przygotowanie kosztorysu inwestorskiego wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania

pn. „Remont remizo – świetlicy w Klejnikach”.

Przygotowanie kosztorysu inwestycji wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn. Modernizacja remizo- świetlicy w Czyżach.

Modernizacja remizo-świetlicy w Czyżach

Dział 801 wydatkowano kwotę 1 802 337,70zł na:

Przygotowanie kosztorysu inwestycji wraz z niezbędną dokumentacją umożliwiającą jego opracowanie dla zadania pn.

„ Modernizacja budynku Szkoły podstawowej w Czyżach”

Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Czyżach wraz z budową placu zabaw.

Dział 900 wydatkowano kwotę 585 080,00 zł na

Zakup kontenera do PSZOK-U

Wykonanie nawierzchni z kostki brukowej na placu Punktu selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Czyżach

Zakup ciągnika o mocy ok. 160km z przednim tuzem i womem w celu montażu pługa do odśnieżania

Dział 921 wydatkowano kwotę 943 441,00 zł na:

Stworzenie Wiejskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej w Osówce

Nadzór inwestorski nad inwestycją pn. Stworzenie Wiejskiego Ośrodka Aktywności Lokalnej w Osówce

Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku skupu mleka w miejscowości Hukowicze wraz ze zmianą sposobu użytkowania na świetlicę wiejską.

Realizacja wydatków następowała w granicach kwot określonych w budżecie z uwzględnieniem dokonywanych przeniesień, zgodnie z planowanym przeznaczeniem w sposób celowy i oszczędny.

Dotacje celowe na finansowanie zadań zleconych oraz na dofinansowanie zadań własnych wykorzystane były zgodnie z przeznaczeniem, niewykorzystane zostały zwrócone w grudniu 2023 roku.

Na koniec okresu sprawozdawczego nie było zobowiązań wymagalnych. Zobowiązania niewymagalne na dzień 31 grudnia 2023 roku stanowiły 440 402,64 zł z czego największa kwota to zobowiązania wynikające z dodatkowego wynagrodzenia rocznego przysługującego za rok 2023 dla zatrudnionych pracowników oświaty, urzędu gminy, gops-u. Pozostałe zobowiązania to faktury, których termin zapłaty upływa w miesiącu styczniu 2024 roku.

Rok budżetowy zakończono deficytem w kwocie 1 779 409,29 zł.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku zadłużenie gminy stanowi kwotę 435 000,00 zł. Gmina nie udzielała poręczeń i gwarancji.

XVII. Podsumowanie

Przedstawiony raport obejmuje przekrój działalności samorządu gminy w 2023 r. Nadrzędnym celem, który sukcesywnie jest realizowany pozostaje zwiększenie komfortu życia mieszkańców. Służą temu wszystkie realizowane przedsięwzięcia i inwestycje. To, że gmina się zmienia i pięknie nie ulega wątpliwości. Oczywiście nie wszystko można zrobić od razu zarówno ze względu na obowiązujące procedury jak i środki finansowe. Jednak konsekwentna realizacja wyznaczonych celów przynosi określone efekty, także w postaci zadowolenia mieszkańców z życia w naszej gminie. W kolejnych latach władze gminy będą dążyły do

rozwoju gminy poprzez rozbudowę i unowocześnianie infrastruktury, wspieranie przedsiębiorczości, podejmowanie kolejnych działań z zakresu ochrony środowiska, w tym innowacji związanych z poszanowaniem energii. W dalszym ciągu jednym z priorytetów pozostanie też pobudzanie i wspieranie aktywności lokalnej mieszkańców.

Załączniki:

- 1) Sprawozdanie z realizacji budżetu gminy wraz z Informacją o stanie mienia komunalnego
- 2) Wyciąg z Wieloletniej Prognozy Finansowej